

ΕΣΤΙΑ

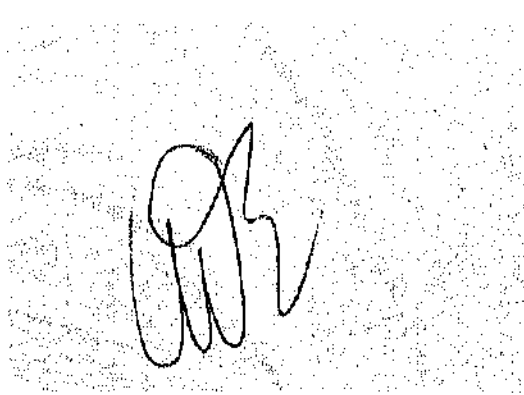
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΩΝ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

1885

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 8 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΦΡ. 8

Handwritten signature
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολιτική
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΑΘΗΝΗΣ
Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας: 'Επί της Ασωφόρου Πανεπιστημίου, 39

1885

ἩΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' 24 Μαρτίου 1885

Ἡ ΑΙΜΝΗ ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟΥ

Ὀδοιπορικὴ ἀνάμνησις.

Ἐξύπνησα ἐνῶ ἡ αὐγὴ μόλις ἐχρῶσσε τὰς σκιμαῖδας τοῦ κλειστοῦ παραθύρου, καὶ ἐξύπνησα οὐχὶ τυχαίως· κρότος ἰσχυρὸς καὶ ἐπανελημμένος μὲ εἶχεν ἀποσπάσῃ βιαίως ἐκ βαρυτάτου ὕπνου. Ὁ ὕπνος δ' ἐν Ἀγρινίῳ κατὰ τὴν θερινὴν ὥραν εἶνε κατ' ἐξοχὴν βαρὺς, πιθανῶς ἐκ τῆς ἐξατμίσεως τῶν περίξ λιμναζόντων ὑδάτων καὶ ἐκ τῆς μεθύστικῆς ἀναθυμιάσεως τῶν καπνοφυτειῶν. Ἀφυπνίζομενός τις, καὶ μάλιστα ἀποτόμως, διατελεῖ πρὸς στιγμὴν εἰς κατάστασιν ληθάργου σωματικοῦ καὶ διανοητικοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ μετὰ πολλοῦ κόπου ἀπαλλάσσεται. Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ κυμαινόμενος προσεπάθου διὰ τοῦ ἐσκοτισμένου λογικοῦ μου νὰ μαντεύσω ἡποῦ εἶδους ὄρυθος ἦτο αὐτός, ὅστις δὲν ὠμοίαζεν οὔτε πρὸς τὸν ἦχον ἐν παρῆγεν ἀπὸ βαθύου ὄρυθρου ὁ γείτων μας σιδηρουργὸς σφυρηλατῶν πέταλα, οὔτε πρὸς τὸν δοῦπον ἐν παρῆγεν ἀπ' ἑτέρου ὁ κρεοπώλης κατατέμνων διὰ τοῦ πελέκως τοὺς τράγους καὶ τοὺς κριοὺς τοῦ. Ἄλλ' ὁ παρακοιμώμενος σύντροφός μου ἀφυπνηθεὶς ἐπίσης ἔσπευσε νὰ μὲ ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς ἀπορίας:

— Ἐξύπνα, γλήγορα! δὲν ἀκούς τὸν χωροφύλακα πού κτυπᾷ τὴν πόρτα;

— Τί χωροφύλακας;... ἐφέλλισα.

— Μὰ δὲν μοῦ λές πῶς μέθυσε ἀπ' τὸν ὕπνο; Δὲν θὰ πάμε ἔς τὴν λίμνη σήμερα;

Ἡ προσφιλής, ἡ μαγικὴ λέξις *λίμνη* μοι ἀπέδωκεν ἐν ἀκαρεὶ τὴν τελείαν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ.

Ὁ σύντροφός μου ἐνδυσθεὶς ἤδη ἐξῆλθεν ἐναφροντίση περὶ τῶν ἀναγκαίων ζωοτροφῶν, μεθ' ἡμισεῖαν δὲ ὥραν, καὶ ἐνῶ ὁ χρυσοβλέφαρος ἥλιος μόλις ἐπρόβαλλεν ἐκ τῶν βουνῶν, ὄπλοφοροῦντες ἀμφότεροι ὡς ἐπὶ θῆραν καὶ ἀκολουθοῦμενοι ὑπὸ τοῦ χωροφύλακος, φέροντός ὑπὸ τῇ λινῷ αὐτοῦ σάκκῳ τὰ ἀγορασθέντα ἐφόδια ἐξηρχόμεθα τοῦ Ἀγρινίου.

Οἱ διαβάται ἦσαν σπάνιοι ἐτι, αἱ οἰκίαι δὲ ὦν διηρχόμεθα ἐφάνιντο οἰωπηλαί, κατὰ κλειστοί, ὡς ἐάν καὶ αὐταὶ ἐκοιμῶντο καὶ μόνον τινὲς ἀφυπνίζομεναι, ὡς νυσταλέους ὀφθαλμούς διηνοιγόν· μόλις τὰ κλειστὰ παράθυρα

των. Μόνον οἱ σκύλοι, οἱ παραχωδῆστατοι οὗτοι τετράποδες κάτοικοι τοῦ Ἀγρινίου, οἱ ἀποτελοῦντες πολυάριθμον μερίδα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως, οἱ ἄγρυπνοὶ νυκτοφύλακες τοῦ δήμου καὶ ἄμισθοι καθαρισταὶ τῶν ὁδῶν, προέπεμπον ἡμᾶς δι' ὕλακῶν ἔστιν ὅτε λίαν ἀπειλητικῶν.

Ἡ πρὸς τὴν λίμνην ὁδὸς εἶν' ἐστερημένη πάσης χάριτος κατὰ τὴν θερινὴν ταύτην ὥραν. Ἐν ἀρχῇ διέρχεται τις μίση καπνοφυτειῶν, αἰτίνες καὶ ἐν τῇ μονότονῳ αὐτῶν χάρις εἰς τὸ ζωηρὸν πράσινον χρῶμα τῶν φύλλων καὶ εἰς τὴν σπανιότητα πάσης χλοερότητος κατὰ τὴν ξηρὰν καὶ καυστικὴν ταύτην ἐποχὴν δὲν εἶνε δυσάρεστοὶ τὴν θέαν. Ἀλλὰ μετ' αὐτῆς ἔπεται ἔκτασις ὅλη ἐκχεραμένων ἀγρῶν, μονότονος, πληκτικῆς ἀνὰ τὴν ὁποῖαν μόλις τῆδε κάκεισε ὀρθοῦνται μονήρη τινὰ δένδρα, ἐνῶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους σφρονται γεγηρακυῖαι ἀκανθαὶ ἢ πυκνοῦσιν εἰς φάλαγγα τὰς ξηρὰς τριχωτὰς κεφαλὰς τῶν ὀστεώδεις ἀγρικὶ κινάραι. Προσθετίον βετὶ ἡ ὁδὸς εἶνε εὐρεία, κονιορτώδης καὶ ἐκ τῶν δῆθεν ἀμαξικῶν λεγομένων.

Ἄλλὰ τὸ βλέμμα διαγράφον εὐρύν κύκλον περὶ τὸν ὀρίζοντα ἀπολαύει θέας ἐξόχου καὶ μοναδικῆς. Κύκλω ὄρη ὑπερήφανα κύπτουσι τὰς δασυδένδρους βράχεις αὐτῶν ὡσεὶ ὑποβαστάζοντα τὰ πέρατα τοῦ οὐρανοῦ, εὐρεία ἀπλοῦται τῆς Τριγωνικῆς πεδιάδος ἡ ἔκτασις, λευκάζουσιν ἐκεῖ τοῦ Ἀγρινίου οἱ οἰκοί, διακρίνεται πέραν ἡ χαλκικόστρωτος κοίτη τοῦ γέροντος Ἀχελφου, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὅλης αὐτῆς περιοχῆς τὰ γαλανὰ ὕδατα τῶν δύο λιμνῶν, ἅτινα στεφανοῦσι κύκλω ὡς περικαλλεῖς κροσσῶται βλεφαρίδες εὐμήκεις κλωνες δένδρων, λάμπουσιν, ὡσεὶ γιγάντιοι γαλανοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς γῆς ἀτενίζοντες ἐν ἐκστάσει πρὸς τὸ ἄπειρον.

Καθ' ἕσον προσεγγίζομεν ὁ ἀήρ καθίσταται ὑγρότερος. Παρακάμπαντες ἤδη τὴν εὐρείαν ὁδὸν βαδίζομεν διὰ φυτειῶν ἀραβοσίτου, ὧν τὰ στελέχη ὀρθοῦνται ὑψηλά, καταπράσινα, πλήρη ἀμυγῆς καὶ ρώμης ὡς ἐκ τῆς βαλτωδούς γῆς ἐν ἣ ῥιζοῦνται. Ἡ ὑγρασία τοῦ ἐδάφους βαθμηδὸν ἠύξησεν ἐπὶ τοσούτου, ὥστε τὰ ὑποδήματα ἡμῶν διαπερῶνται ὑπὸ τοῦ ὕδατος καὶ τὰ φύλλα μόλις

σειόμενα αποστάζουν όχι πλέον δρόσον, αλλά βροχήν ἀληθινήν ἐπὶ τῶν ἐνδομάτων μας.

Ὁ σύντροφός μου προετορεύετο, ἠκολούθουν ἐγώ, καὶ ὁ χρονοφύλαξ εἶπετο τελευταίος. Ἐβου- δίζομεν ἀπὸ τίνος σιωπηλοὶ καὶ σπεύδοντι βή- ματι. Μοὶ εἶπον εἰπῆ ὅτι ἡ λίμνη ἀπέχει τοῦ Ἄγγινιου περίπου ὧραν μίαν καὶ ἡμίσειαν· ὑπελόγιζον ὅτι θὰ εἶχομεν ἐτι ἐνὸς τετάρτου δρό- μων. Τὸ βλέμμα μου περιώριζέτο πανταχόθεν ὑπὸ δασέων φυλλωμάτων δένδρων, ἀπέναντί μου ὠρθούτο πυκνότητα καλαμῶν. Ὁ σύντροφός μου παρέκαμψεν αὐτὸν καὶ διήλθε παραμερίσας τὰς τελευταίας καλάμους· τὸν ἐμιμήθη καὶ... δὲν ἠδυνήθη, νὰ κατὰστέλω κραυγὴν ἀνακουφίσεως, θαυμασμοῦ, ὀριάνθου ἡμῶν εἰς τὴν ὄχθην τῆς λίμνης τοῦ Ἀγγελοκάστρου.

Π.

Λίμνη! λίμνη! Μόνον ἐξ ἀτέχνων εἰκόνων, μόνον ἐξ ἀτελῶν ἀφηγήσεων, μόνον ἐκ στοιχειω- δῶν περιγραφῶν, ἐπλαττον τὴν προσφιλῆ εἰκόνα σου, διὰ τῆς φαντασίας μέχρι τῆς ὥρας, καθ' ἣν ἐκ τοῦ πλησίον καὶ ἀληθῶς σ' ἐγνώρισα. Ὡ! δὲν ἠξέυρω διατί; ἀλλ' ἀπὸ τῶν εὐτυχῶν χρόνων ἐκείνων; καθ' οὓς μεράκιον ἔσπειρον ἐτι ἠγνόουν καὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν ζωὴν, δὲν ἠξέυρω διατί ἡ ἰδέα τῆς εὐτυχίας, τῆς γαληνιαίας καὶ ἡρέ- μου εὐτυχίας, ἐκαυτίζετο μετὰ σοῦ. Καὶ ὁσάκις ἐν πολυχρόμῳ ἀναπαράσσει προσιβλεπον τὰ γελανῶ ὕδατά σου, τοὺς θαλεροὺς λιμῶνάς σου, πλεκτὴν καλύβην μέσῳ αὐτῶν καὶ λέμβον προσεδιμένην παρὰ τῆ καλύβη, ἀθαν ἑπιθυ- μίας· αἰσθημα καταλάμβανε τὴν ψυχὴν μου, ἀόριστον εὐτυχίας δνειρον διήρχετο τοῦ λογισμοῦ μου καὶ φωνή τις γλυκεῖα ὡς τοῦ κορδαλοῦ τὸ φσμα ἐμελάθει ἐν τῇ καρδίᾳ μου μόνοντον βου- κάλημα: Πάσον ὠραία θὰ εἶνε ἡ ζωὴ ἐκεῖ! Καὶ ὁσάκις πῆιτῆς ἡ πελογράφος ἐδώρει πρὸς σέ τὰς περικπιθεστέρας ἀποστροφάς του καὶ τοὺς θερμότερους ἐπαινοὺς, καὶ σέ ἀπεκάλει ἀπροστέ- φανον καὶ ἔλεγεν ὅτι ἤθελε νὰ ζῆσῃ καὶ νὰ ἀποθάνῃ πλησίον σου, ἐκλειον τὸ βιβλίον, ἐστῆνα- ζον, καὶ τὸ γλυκὺ βουκάλημα ἠκούετο πάλιν ἐν τῇ καρδίᾳ μου: Πάσον ὠραία θὰ εἶνε ἡ ζωὴ ἐκεῖ! Καὶ ἤδη ἐπὶ ἐνώπιόν μου ἀπλοῦσαι ἀπαστρέ- πτουςα ὡς ἡ ἀλήθεια, θαμβούσα ὡς ἡ καλλονή, θέλιγούσα ὡς ἡ εὐτυχία, γαληνιώσα ὡς ἡ εἰρήνη, τὸ γλυκὺ βουκάλημα ἐκ τῆς καρδίας ἀνέρχεται καὶ μέχρι τοῦ χεῖλους καὶ ἡ φωνή μου ἀκούσα ψιθυρίζει: Πάσον ὠραία θὰ εἶνε ἡ ζωὴ ἐδῶ!

Διπλοῦς πυροβόλισμός μ' ἐπανήγαγεν εἰς τὴν πραγματικότητα. Στρέψας εἶδον τὸν σύντροφόν μου πληρούντα τὸ δίκωνόν του.

— Τὶ ἐκτύπησες τὸν ἠρώτησα.
— Μιὰ φαλαρίδα!.. Καὶ μοὶ ἐδείξεν ἀσπαί-

ρον ἐπὶ τῶν ὕδατων φαιόχρουν ὑδρόβιον πτηνόν. Ἐκ τοῦ διπλοῦ κρότου τοῦ πυροβόλου ἀντηχή- σαντος ἀνὰ τὴν ὄχθην πᾶσαν πολλὰ πτηνὰ τῆς λίμνης, φαλαρίδες καὶ βουτακίδια, πτοηθέντα ἀπέπτησαν ἀπὸ τῶν καλαμῶνων καὶ ἔπιταντο ὑπὲρ ἡμᾶς τῆδε κάκεισε. Ἐξέκένωσα τὴν δι- πλὴν κἀνὼν τοῦ ὄπλου μου κατ' αὐτῶν, ἀλλ' ἄνευ ἐπιτυχίας πρὸς μεγάλην τέρψιν τοῦ εὐτυχοῦς συντρόφου μου, ὅστις γελῶν ἔσπευδεν ἠδὴ πρὸς συνάντησιν τοῦ ἀλιέως Κώστα Γιαννιώτη.

Ὁ ἀλιεύς οὗτος μεθ' ἐτέρου συναδέλφου του εἶνε ἐνοικιασταὶ τῶν ἰχθύων τῆς λίμνης καὶ ἰδιο- κτῆται τοῦ μικροῦ στολισκου, ὅστις διαπλέει αὐτήν. Ἡ καλύβη τῶν διακρίνεται ὑπὸ τὰς μακροκόμους ἰτίας, ὡς εἶνε δὲ πλεκτὴ ἐκ λιγυῶν ὁμοιάζει μέγαν τετράγωνον κόφρινον. Ὁ Κώστας πρὸ τῆς χαμηλῆς θύρας καθήμενος παρασκευάζει ὀρνίς καὶ ἄγκιστρα, καταλείπει δὲ τὴν ἐργα- σίαν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑπάντησιν μας. Εἶνε ἀκμαίος τὴν ἡλικίαν, ὠχρότατος ὄμως, διότι πάσχει ἐξ ἐλιωθῶν πυρετῶν. Ἐμφρασίς· εἰλικρινείας καὶ ἐυ- θυμίας ἀποτυπύεται ἐπὶ τῆς μορφῆς του καὶ οἱ πονηροὶ ὀφθαλμοὶ του, μικροὶ καὶ στρογγύλοι, νομίζεις, περιστρέφονται ἀενάως περὶ τὸν ἄξονά των. Βαδίζει γυμνόπους, φέρει περισκελίδα βρα- χυτάτην, τοὺς ὤμους καὶ τὰ στέρνα περιβάλλει κυκλόχρους μᾶλλινος ὑπενδύτης καὶ τὴν κεφαλὴν του καλύπτει ὀρθὸς σκούφος μέλας.

Ὅταν ἐμαθε μετὰ προφανοῦς εὐχαριστήσεως ὅτι ἐμέλλομεν νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἀντιπερὶν ὄχθην, εἰς τὰ ἱαματικά λουτρά τοῦ Μουρστιάνου, καὶ ὅτι ἀνάγκη ἦτο ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ετοι- μάσῃ τὴν μεγάλην λέμβον του, ὁ ἀλιεύς ἐκλεί- δωσε πρῶτον τὴν καλύβην, χωρήσας δ' εἴτα πρὸς τὸ συνδενδρὸν μέρος τῆς ὄχθης ἐνέβαλε τοὺς δα- κτύλους εἰς τὸ στόμα καὶ ἐσύριξεν ὀξυτάτα τρις κατ' ἐπανάληψιν. Ὅμοιος συριγμὸς ἀπήνησεν πρὸς τὸν ἰδικόν του καὶ μετ' ὀλίγον ἐπρόβαλεν ὁ συν- τροφός του, γίγας δύο μέτρων, μορφῆ δασύτριχος ὡς μηλωτῆ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐκφράσεως.

— Ἀντώνη, ἔλα νὰ βίξουμε τὴ φρεγάδα, εἶπεν ὁ Κώστας γελῶν.

— Καὶ ποῦ ταῖς ἔχεις ταῖς βάρκας σου; ἠρώτησα περιέργως.

— Ἐδαπᾶ· κοπιᾶστε σὰν θέτε νὰ ἰδῆτε καὶ τὸν ναύσταθμον.

Εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν περίπου βημάτων ἀπὸ τῆς καλύβης αἱ αἰχμαὶ μακρῶν καλάμων ὠρθόν- το πυκναὶ ὡς δάρατα ἰλοκλήρου στρατιᾶς κυρ- τώσαντες τὸ σῶμα διήλθομεν μέσῳ αὐτῶν καὶ εὐρήθημεν ἀπροσδοκῆτως εἰς τὸν ναύσταθμόν τῶν ἀλιέων. Ἦν δὲ ὁ ναύσταθμος μικρὸς λιμενίσκος κυκλωτερῆς περιστετοιχισμένος πανταχόθεν ὑπὸ καλάμων, αἰτινες καθίστων αὐτῶν ἀφανῆ καὶ ἐκ τοῦ μέρους τῆς λίμνης ἀκόμη. Κατὰ τὸ ἡμισυ ἀνασευρμένα εἰς τὴν γλοιώδη ὄχθην κά-

τέκνιντο πλαγίως τέσσαρα σκάφη, μιὰ λέμβος ἀβαθὴ ἔχουσα τὴν τροπίδα καὶ τρία μικρὰ μονό- ξυλα.

— Μιὰ φρεγάδα καὶ τρία δίκωρα! Σὰν πῶς, βλέπεις, τὸ γκουθῆρο ἔχει καλλίτερο στόλο ἢ τὸν δικό μας! εἶπεν ὁ Κώστας μειδιῶν τὸ ἱλαρὸν μειδιᾶμά του.

Ὁ γίγας Ἀντώνιος ὑπεγείρας ὡς λίκνον βρέ- φους τὴν βαρεῖαν λέμβον ἐν τῇ ἀγκάλῃ ἔσπευεν αὐτὴν βυθισθεὶς ἐν τῷ ὕδατι ἄχρις ὀσφίος. Ἐπε- βιβάσθημεν ἐν αὐτῇ πάντες καὶ διελάσαντες μέσῳ τῶν καλάμων, αἰτινες ἐμάστιζον διὰ τῶν λεπιδωτῶν φύλλων τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἐστρέ- ψαμεν τὴν πρῶταν πρὸς τὴν ἀπέναντι ὄχθην.

Γ.

Ἐκ τῶν δύο αἰτωλικῶν λιμνῶν ἡ λίμνη ἡ φέρουσα ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ τὸ ὄνομα Τριχωνίς, νῦν δὲ λίμνη τοῦ Βραχωριοῦ ἢ τοῦ Ἀποκούρου ἢ ἀπλῶς Ἐπάνω Λίμνη καλουμένη, εἶνε πολλῶν μεί- ζων τῆς κάτω λίμνης, τῆς λίμνης τοῦ Ἀγγελο- κάστρου, ἣν οἱ ἀρχαῖοι Ὑδραν, εἴτα δὲ Λυσι- μαχίαν ἐκάλεσαν. Ἡ ἐπάνω λίμνη ἔχει περίπου 51 χιλιόμετρον περιμέτρον, ἐνώ ἡ κάτω δὲν ὑ- περβαίνει τὰ 16, καὶ ἐνῶ τὸ μέγιστον πλάτος τῆς ἀνω λίμνης εἶνε μέχρι 5 χιλιόμετρον, ἡ τοῦ Ἀγγελοκάστρου μόλις φθάνει τὰ 2 χιλιόμετρα. Τὰ ὕδατα τῆς ἀνω λίμνης εἶνε διαυγέστερα, αἱ ὄχθαι δ' αὐτῆς δὲν εἶνε τελεματώδεις ὡς αἱ τῆς ἐτέρας, κυλίει δὲ ἡρίμα τὰ ὕδατά της διὰ φυ- σικῆς διώρυγος πρὸς τὴν λίμνην τοῦ Ἀγγελοκά- στρου, ἣτις εἶνε τρόπον τινα θυγατὴρ αὐτῆς, ἀπὸ τῆς λίμνης δὲ ταύτης τὰ ὕδατα μεταβιβάζονται διὰ μακρᾶς ὀρσοειδοῦς αὐλακος εἰς τὴν κοίτην τοῦ Ἀγελῶου. Ἐπὶ τῆς συνουσίας τὰς δύο λι- μνας διώρυγος ἦν ἰδρυμένη ἡ πολυτόχος γέφυρα τοῦ Ἀλάμπη, ἣν ἀντικατέστησεν ἠδὴ ἐν τῇ συγκοινωνίᾳ ἡ σιδηρὰ γέφυρα τῆς πρὸς Μεσολό- γιον ἀμαξιτῆς ὁδοῦ.

Ἐνῶ αἱ δύο ἀλιεῖς ἐκαπηλάτων γοργῶς καὶ ἡ ἀβαθὴς λέμβος ὠλισθαίνεν ἐπὶ τῶν λείων ὕδα- των ὡς ἔλκθηρον ἐπὶ τῶν πάγων, καθήμενος ἐπὶ τῆς πρῶτης περισεκόπου τὰς γραφικωτάτας ὀ- χθας τῆς λίμνης. Καὶ συγκρίνων ἐν τῷ λογισμῷ ταύτας πρὸς τὰς ἀμυώδεις ἢ βραχώδεις ἀκτὰς, αἰτινες περικλείουσι πᾶσαν θάλασσαν, ἀνωμολό- γουν ἐγώ, ὅτι τῆς θαλάσσης προσκυνητῆς ὑπερο- χὴν χάριτος ἐν τῇ χλοερᾷ ταύτῃ περιβολῇ τῆς λίμνης.

— Ἡ νεροφίδαίς μου Ἐγγῆκαν πρῶτῃ πρῶτ' εἰς τὸ σεργάνι, εἶπεν ὁ Κώστας διακόπτων τὴν ἐπι- κρατοῦσαν σιωπὴν.

Ἀληθῶς περὶ τὴν λέμβον ἐφαίνοντο ἐπιπλέον- τα ὡσεὶ ἐλικοειδῆ ἐλάσματα χάλυθος, καὶ μικραὶ τριγωνοειδῆς κεφαλαὶ ὀρθούμεναι ὑπὲρ τὴν ἐπι-

φάνειαν προσήλουν περιέργως τοὺς σμαραγδίνους ὀρθαλμούς των ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐβυθίζοντο πάλιν περιφρόβοι. Ὁ σύντροφός μου ζητῶν διασκεδάσιν ἤρρισε νὰ καταπυροβολῇ αὐτὰς διὰ τοῦ δίκωνου του πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν τοῦ Κώστα, ὅστις ἔλεγεν ὅτι: Ἦς ἔχει ἔξ' ἄχτι γιατί τοῦ τρῶνα τὰ ψάρια. Εἰς ἐπικύρωσιν δὲ τῶν λόγων του εἰδείκνυε τῆδε κάκεισε ταλαντευόμενα πτώ- ματὰ μικρῶν ἰχθύων ἐσπαραγμένα κατὰ τὸ ἡμισυ.

Τὸν ἠρώτησα ἂν ἡ λίμνη ἔχει πολλοὺς ἰχθύς καὶ μεγάλους.

— Ἐτσι κ' ἔτσι, ἀπήνησεν, μὰ κάποτε τυ- χαίνουν πολὺ μεγάλα ψάρια, λαβράκια μάλιστα τετράπαχα, ποῦ δὲν τὰ φθάνουν τὰ θλασσινά.

— Καὶ πῶς τρέφονται ἔτσι πολὺ;

— Τρέφονται, γιατί ὅταν εἶνε γεμάτο τὸ φε- γγὰρ βγαίνουν τὴ νύχτα εἰς τὸν κάμπο καὶ βό- σκουε καὶ τὴν αὐγὴ πάλι βουτᾶνε εἰς τὸ νερό.

Γενικὸς γέλιος ὑπεδέχθη τὴν ἐξήγησιν ταύτην, ἣν ὁ Κώστας ἐξήγγειλε διὰ τῆς μᾶλλον κωμ- κῆς σοβαρότητος.

— Καὶ κάνει καμμὴ φορά φουρτοῦνα ἡ λίμνη; ἠρώτησα πάλιν μετ' ὀλίγον.

— Ἄμ' τί φουρτοῦνα νὰ κάνῃ ἐδῶ; ὅσω ποῦ ἀνακαταώνονται ἴλιγο τὰ νερά, σὰν πῶς ἀνακα- τῶνεις εἰς τὸ πιάτο τὴ σούπα μετὰ τὸ χουλιζάρι γὰ νὰ κρυώσῃ... Φουρτοῦνα νὰ πῆς ἡ ἀπάνω λι- μνη... ὦ πῶ, πῶ! πέλαγος μονόχο!

— Ἐχει πολὺ βᾶθος ἡ ἀπάνω λίμνη;

— Βᾶθος, λέει! εἶνε μερταῖς, μερταῖς ποῦ δὲν βρῖσκεις πάτο· νὰ βουλιάζῃς ἐδ' ἐκεῖ θὰ πῆς μουσαφίρης ἴσα εἰς τὸν κάτω κόσμῳ μετὰ τὸ κορμί σου μαζί.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην διηρογομεθα ἐγγύστατα ὠραίας νυμφείας, ἣν ἐκόσμουον δύο ἀνθη κατά- λευκα ὡς πελώρια λευκάνθημα. Βίβον νὰ σταμα- τήσωσι πρὸς στιγμὴν τὴν λέμβον, καὶ διὰ τῆς κοπτερᾶς μαχαίρας τοῦ Κώστα μόλις κατάρθρωσα νὰ δρέψω τὸ ἕτερον τῶν ἀνθῶν.

— Ξέρεις τί γερταῖς εἶνε αὐταῖς ἡ πλατομαν- τίλαις; σὰν βούνευρα εἶνε ἡ βίξαις τους ποῦ περ- νοῦν μέσ' εἰς τὸ νερό, καὶ ξέρεις πῶς σηκῶνουν τὰ πλατεῖα τοὺς φύλλα; μικρὸ παιδί ἔμπορεῖ νὰ κα- θῆσῃ ἀπάνω καὶ νὰ μὴ βουλιάζῃ, εἶπεν ὁ Κώστας.

Ὁ σύντροφός μου μοὶ εἶχεν εἰπῆ ὅτι ὀλίγοι ἦσαν οἱ Ἰπειρώται οἱ δυνάμενοι νὰ παραβλήθω- αι πρὸς τὸν Ἰωαννιτῆν ἀλιέα ὡς πρὸς τὴν γλυ- κυτῆ καὶ περιπάθειαν μεθ' ἧς ἠδέ τὰ ἰδιόζον- τα ἔσματα τῆς πατρίδος του, τὰ γιαντζωτικά ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν καλούμενα καὶ ὑπερέ- χοντα ὄλων τῶν ἐν τῇ δημῳδαί ἡμῶν ἀνθολογίᾳ περιλαμβανομένων ὡς πρὸς τὸ ὕψος τῶν αἰσθη- μάτων καὶ τὴν βαύτητα τοῦ ἔρωτικῆς πόνου.

— Καλὰ αὐτὰ, Κώστα, μὰ δὲν θὰ μάς πῆς καὶ κανένα σεβδαλιδικὸ τραγοῦδι, ἅμα καπνί-

σης τὸ ταίγερό σου; ἔμαθα πῶς ἔχεις φωνὴ πολλὴ γλυκιὰ.

— Ἀλήθεια εἶχα φωνὴ γλυκιὰ, μὰ τότε μὲ τῆς θέρμαις μου τὴν φαριμάκωσα τὸ κινίνο.

— Θὰ 'ς τὴ γλυκάνη πάλι τὸ κρασί!

Ἐνευσα πρὸς τὸν χωροφύλακα νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς ἀλιεῖς τὸ ἐκ λευκοσιδήρου ὑδροροχείον του, ὅπερ εἶχομεν πληρώσῃ μέλανος οἴνου.

— Τώρα μάλιστα, ἀπεκρίνατό ὁ Κώστας ἀπογευθεὶς τοῦ οἴνου· μὰ τὰ σεβδαλιδικὰ τραγουδιὰ θὰ τάφήσουμε γιὰ ὕστερα 'ς τὸ φαί· τοῦ θάλα- με καὶ μπουζούκι. Τώρα θὰ πῶμε μὲ τὸν Ἀντώνη γιὰ χάρι σας ἕνα φαράδειχο τραγουδί. Ἐμπρός, Ἀντώνη, φωνὴ βαθεῖα καὶ χοντρή σὰν τοῦμπανου!

Ἡ φωνὴ τοῦ Ἰππειρώτου ἀλιεῶς ἀντήχησε τότε ὀξεία ὡς φωνὴ αὐλοῦ ἀφυπνίσκασα ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὰ κοιμώμενα ὕδατα, τῆς λίμνης, καὶ ἦτο πράγματι διαυγές, γλυκιὰ, μεταλλικὴ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ ἠρακλείου Ἀντώνη, ἥτις ἐδοῦται ἐν ἐκπληκτικῇ ἀντιθέσει, βαθεῖα καὶ ἀνεκφραστός, ὡς ἂν ἀληθῶς ἐξήρχετο ἀπὸ τυμπάνου· ἐπλατύνουν δ' ἄμα ἐρυθρῶς αἱ κω- παὶ ἐπὶ τοῦ ὕδατος, καὶ ἐγόγγυζον τῆς λέμβου τὰ πλευρὰ καὶ συνέτριζον οἱ σκαλινοὶ, καὶ ἀπετα- λεῖτο ἐκ τῆς παραδόξου ταύτης συνηχίσεως ὀξεί- γουσα τις δυσαρμονία. Τοῦ δὲ ξηματός τὸ μέλος ἦν γοργὸν ἄμα καὶ νωχέλις, ἄριστα ἐφηρμοσμέ- νον πρὸς τὸν ρυθμὸν κωπηλατουμένης λέμβου, καὶ οἱ στίχοι του χαριέστατοι:

Ἐγὼ εἶμ' ἐνὸς φερέ παιδί, τοῦ πρώτου καμάρου, Πάτρων τὸ καλαμάκι μου καὶ πᾶ' γὰ νὰ φερῶ. Καὶ μέσ' 'ς τὰ φάρμα τὰ πολλὰ κινίνο καὶ δυὸ φαρμάκια. Παγαίνω τὰ τῆς μάνας μου γιὰ νὰ τὰ τριαντάξω. Κ' ἐκεῖ πού τὰ τριαντάξω πετιούνται δυὸ κοπέλλαις. Ἡ μὰ ἦτανε ἀρχόντισσα κ' ἡ ἄλλη φτωγοπαῦλα. Μ' ἐκάλεσ' ἡ ἀρχόντισσα 'ς τὸ σπίτι της νὰ φάω. Μοῦ ἔβαλε κάταστρο ψωμί, κ' ὀλόγλοκο κρασίκι. Μοῦ σπράνει στρώμα μύλκιο, ποῦπολο προσκέφαλι. Πέφτω, ἀγκαλιάζω κούτσουρο. Θέ μου, νὰ ἔημερώσῃ! Μ' ἐκάλεσε καὶ ἡ φτωχὴ 'ς τὸ σπίτι της νὰ φάω. Μοῦ βγάλε κριθίνω ψωμί, κρασίκι σὰν τὸ 'ζεῖδι. Μοῦ σπράνει στρώμ' ἀπ' ἄχυρο καὶ πέτρα προσκέφαλι. Πέφτω, ἀγκαλιάζω μάλαμα. Θέ μου, μὴν ἔημερώσῃ!

[*Ἐπειτα τὸ τέλος]

Γεωργίου Δροσινῆς

Πλέον ἢ ἀπαξ ἐγένοντο ἀποπειραί, ἀλλ' ἔγινε με- γάλῃς ἐπιτυχίης, κατασκευῆς τεχνήτου ἑλεφαντι- δοντος, ἕνεκα τοῦ δημίερα σπανιωτέρου καθιστα- μένου φυσικοῦ, οὐτινος προβλέπεται ἡ μετὰ τινὰ χρόνον ἀνεπίτευξις εἰς τὰς μεγάλας ἀνάγκας τοῦ ἔμπορίου. Ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ Ἀμιστραβίου ἐπεδεί- χθησαν προϊόντα τοιοῦτων ἀποπειρῶν περισσώτερον ἐπιτυχῆ τῶν προγενεστέρων. Ὁ νέος οὗτος τεχνητὸς ἐλεφαντίνου· παράγεται ἐξ ὀστέων προβάτων καὶ τοῦ λευκοῦ δέρματος ἐλάφων καὶ ἐριφίων.

Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΑΗΜΝΟΥ

(1475)

Οἱ Τούρκοι ἀναπαύζονται Ἀνατολὴ καὶ Δύτι. Τὸ ὄνειρο ποῦ τοῦ Ὀσμάν τὸν ὕπνο εἶχε· ἐξοφίσει. Ὅταν τὴν κόρη ἀγάπησε τοῦ σέχη τῶν Ἀδάνων, Τὸ δέντρο ποῦ ἐφάνηκε 'ς τὸν πρώτο τῶν Σουλτάνων Πῶς ἐξάφνω ξεφύτρωσεν ἀπὸ τὰ σπιθικά του, Καὶ 'ς τὰ σπαθάτα φύλλα του, 'ς τοὺς κλώνους τ' ἀ- [κοκίτου] Ἐβρυσε κάθε θάλασσα καὶ γῆ καὶ κάθε χώρα, Καὶ ὕστερα, 'ς τὴν περὶ φρικτὴν τοῦ θερμινοῦ του ὥρα, Ἐβρυε τὰ κλωνάρια του 'ς τὴν Πόλιν μας ἀπάνου, Ἐβρεξε τὸνεῖρο τοῦ Ὀσμάν, τοῦ φοβεροῦ Σουλτάνου! Ὅταν τὴν Πόλιν τὴν Ἐπιτάλορη γροικιέται τὸ Κοράνι, Σπράγμα τὰ καλάτια της ὁ Μωχαμέτ τὰ κάνει, Στήνει ἐδῶ ἕψηλά ντζαμά, καὶ ἐκεῖ, ἕψηλας κρεμάλιας, Καὶ ὠμορφιαὶ ἀγγελικαί, κ' ἀρχόντισσαις μεγάλας Γαῖς σβύνει πότε ὁ δῆμιος, καὶ πότε τὸ χαρέμι, Καὶ τότε χαίρειτ' ὁ μουφτῆς, κ' ὁ κόσμος τὸνε τρέμει. Ὅταν 'ς τὴν κούνη τὸ παιδί ξεγρυπνισμένον κλαίη, τοῦ Μωχαμέτ ἡ μάννα του τὸ ὄνομα τοῦ λέει, Καὶ μαρμαράνει τὸ παιδί, κ' ἀνατριχίλλει ἐκείνη. Ὅ τὰ χέρια ἡ Ἀνατολὴ τοῦ Τούρκου τρεμιοσύνει, Ὅταν περιστέρι ἐρημὸ 'ς τὰ νύχια τοῦ πετρίτη.

Ἄλλοιμονοί! Σκεντέρμπεη, ἀνίκητος Ἀρβανίτη, Ἀκόμη εἶνε κατὰ γλῶσση ἡ γῆ ποῦ σ' ἔχει κλεισθεῖ! Γιὰ μὰς ἀργὰ κ' ἀνάφελα ὀρητολόγος, ὦ Ἀδού, Κ' ἂν ἐξάφνω, κ' ἂν κἀπότε ἀπ' ἐλπίδα σου στήθια Τύχη, νὰ ρίξῃς μὴ φωνὴ πονετικὴ 'ς τὴν ἕψηλα, Ἡ ἴδια πνίγνις τῇ φωνῇ καὶ μετακοινοῖς πάλι, Μάσκοθε, φτέρνα σου πατεῖ Τετάρου τὸ κεφάλι, Μονίχ' ἀπ' τὰ ἕψηλά βουνα κ' ἀνδρῶν ἀνδρῶν, Ἡ [Μάνη]

Καμμιά φορὰ φλόγες σκορπῆς καὶ παλῆς γυαυάνη, Μαραίνεθε καὶ καίγεσθε μέσ' 'ς τῆς σιλαθίης τοῦς [παγούς]

Μυριά καὶ Ροῦμελίη κ' ἐσεῖς, νησιὰ τ' Ἀρχιελάγους· Μέσ' τὰ γαλάζια τοῦ νερὸ ὅσας ἔχει ἡ φύσις ἀπείρη, Ὅσων σμαράγδια σκαλιστὰ σὲ πλάκ' ἀπὸ ζαφείρι. Ὁ ἥλιος ἐγεννήθηκε 'ς ἐν ἀπὸ σὰς μὴ μῆρας, Καὶ χρυσομάλλης καὶ θεὸς ὑψώθη 'ς τὸν αἰθέρα, Κ' ὁ ἥλιος σὰς ἐπλούτισε γι' αὐτὸ μὲ κάθε χάρι, Καὶ πρὸ ξανθὸ 'ς τοὺς κάμπους σας σπυρῶνει τὸ σιτάρι, Τέθησας περὶ μοσχοδάκι καὶ πρὸ γλῶκ' τὰ μῆλας, Μὰ τότε τῆς σιλαθίης καὶ σὰς ἐσκέπασε ἡ μαυρίλα, Πέρα ἀπαλά, τραγουδί μου, καὶ χαϊδεύετ' ἀγάλας, Καὶ τράβα διαβατάριχ' 'ς τῆς Θράκης τὰ κρογγάλια Πῶς γειτόνεσούν μὲ καλά καὶ βάσανα πελίσσια Ἡ Θάσσο ἡ μαρμαροχρυσίτης κ' ἡ Ἰμβρός ἡ βουνήσια, Κ' ὁ ἕκαουστός Ἑλλησποντος κυλάει τὰ νερὰ του. Νὰ τ' Ἀγιονόρους ἡ κορφή, 'ς τὴν ἔγκο τ' ἀποκάτου Ὅσα βρέφος μέσ' τὴν κούνη του, σὰ βρέφος ποῦ ἦου- [γάζει]

Καὶ σκύβει ἕνας δράκοντας 'ς αὐτὸ καὶ τὸ σκεπάσει, Τὴν Αἴμνο μὲ τὰ χαμηλά βουνα γι' ἰδέε' μπουτσάσου, Κ' ἐκεῖ, δειλὸ τραγουδί μου, σταμάτα τὰ φτερά σου!

Τούρκοι βροντοῦν 'ς τὸν κάμπο της καὶ λάμπουν καὶ [μαυρίζουν] Καὶ τριγυρίζουν τὸ νησί, τὸ Κάστρο φοβερίζουν, Καὶ δὴν πύργους γαλίζουν, κ' ἄμα γαντζάνα ἀναλογούν· Σηματαὶς ὀλοκόκκιναις κ' ἄσπρα σκρίκη σμύλου· Κἀὸ ἑμμορῆ μαραίνεσαι καὶ πᾶσι, 'ς τὴν τόση λύσσα, Μὲ δέχως μιλ' ἡ μέλισσας ἀφήσαν τὰ μέλισσας;

Σεφριζομένης ἡ ἕψηλα, ὀλόθερα τὴν πύλη, Ὑπερουγασμένης ἡ γαράς, οἱ ἔρωτες, τὰ γέλια, Κ' ἐκεῖ ὅπου ἐφύλαξαν γλυκόλαλα πουλέκια, Τὸρ' ἐνυπνίονα πετοῦν καὶ σκούζουν τὰ καρύκια. Κ' ὅπου ολόγερα ἐπαίξεν, ἡ σάλπιγγα γροικιέται, Κ' ὁ Τούρκος εἰς τὸν ἦχο της ζυγνῆ καὶ ξεπετιέται.

Τὰ πόρινα φτερούγῃα τοῦ τῆσκέρι ξεδιπλώνει. Τὸ μάτι κ' ἂν δὲν σκιάζεται, μὰ πάντοτε θρημῶνει· Σὲ πρᾶσινα καὶ κόκκινα καὶ ἄσπρα τουλουπάνια, Μῆσα σὲ ζῶναις, ἄρματα; λαχοβόρια, καὶ καρτάνια, Μῆσ' σὲ βαρεῖα γουνάρια καὶ 'ς ἀκριβὴ κασιφρία Πηνιγμένα μέσ' 'ς τὸ μάλαμα καὶ σὲ πετράδια μύρια. Νὰ οἱ σπαρῆδες 'ς τὰ γάρια ταρτάρικ' ἄλογα των, Ἄπ' ὄλους ξεχωρίζουνε μὲ τὰ γυρτὰ σπαθία των, Καὶ οἱ τσαουσήδες π' ὀρμούν μὲ βούνευρα καὶ δέρνουν Ὅσους 'ς τὸν πόλεμο δειλὰ τὸ βῆμα πίσω σέρνουν. Κ' οἱ φοβεροὶ γανίτσαροι μέσ' σ' τὰ θερμὰ λιοντάρια, Μὲ τὰ λευκὰ σαρικία των καὶ τὰργουρὰ γαντζάρια· Θαρρῆς γραφτὰ κ' τὸ πρόσωπο καθέννας των πῶς ἔχει Τὰ λόγια τοῦ Κατζῆ Βαγτάς, τοῦ πρώτου των τοῦ σέχη· α— Πάντα μὲ κορτέρ σπαθὶ κ' ἄλλῶτου κορτέρ· Νὰ τὸ γυρτζε ἀνίχτο 'ς τὴν κόμο τὸ φεγγάρι!—

Ὁ κάθε πύργος ποῦ ἕψηλὸς τὸ Κάστρο ἀντίκει ἀνιέει, Ρίχνει σατταὶς σ' αὐτὸ βροχὴ καὶ πέτρας σ' αὐτὸ γαλάζει, Σιμὰ 'ς τὰ τείχη ἀρπῆδες λάκκου, κ' αὐλάκια σκάρτουν, Ἄλλοι μολόδια χύνουνε, κ' ἄλλοι λαγοῦμι ἀνέφτουν, Καὶ ἄλλοι ἀπὸ ἐσθράκλαδα καὶ πίσσα καὶ κατράμι Ἐπρῶσε 'ς τὰ τείχη ἀνάθουνε, χιλιόρολο ποτάμι, Κ' ἐκεῖνο ἄρμα καὶ ρυζέται καὶ βράζει μὲ μανία, Καὶ μέσ' 'ς τὴ γῶρ' ἀνιέφλογο σκορπῆ καὶ δυσωδία, Καὶ τ' ἄγεραι τοῦ γυαλοῦ μαζίνει τὰ φτερά του Μήπως γαθὴ 'ς τὴ λάυρα του κ' ἡ δρόση κ' ἐσωδία του Καὶ φεύγει 'ς ἄλλα γῶματα, σὲ μακρινὰ ἀκρογγάλια, Κ' ἐνὸς παντοῦ Δερβιάνις, νωβέριστα κεφάλια Γυρνοῦν καὶ δειγνουν καρφωτὰ σὲ μακρὰ κοντάρια, Ἄλλω Δερβιάνιων φωνὰς γροικούντ' ἀνδρῶν ἀνδρῶν Νὰ κρᾶζουν· α Δόξα τοῦ Ἀλλάχ, καὶ δόξα τοῦ προ- [ψήτου Ιω]

Ὅτσοσ' ὁ Σουλταίνος πασεῖς ἐβγῆκε ἀπ' αὐτὴ σιηνὴ του, Μόλις ἀκούσθη τὸνομα κ' ἡ ὄψις του ἐφάνη, Καὶ γέροντον καὶ τὸν προσηκουῶν ἄνθρωποι Μουσοουλμάνοι, Ὀλόμακρα σκορπίζονται 'ς τὸ στήθος του πᾶ γένεια, Κ' ἐγγίζου ἀρματα χροσὰ καὶ μαρμαροταρῆνια, Καβαλικίει κάταστρο καὶ θερμιμένο αἶμα Καὶ πρὸς τὸ Κάστρο σαματῆ τάνιμερο τὸ μάτι· Πῶς ἀποκρίνεται μ' ἀργὰ ριζίμας ἀπ' ἀγνάντια· Ἀστράφτουν 'ς τὸ καθοῦλι του σὰν ἥλιος τὰ διαμάντια· Καὶ τὰ ρουμπίνια 'ς τὸ χρυσο τριγύρω σιλαθίρι. Ἄγας τὸ αἶτι του κρατεῖ ἀπὸ τὸ χαλινάρι. Τὴ μελετάει ὁ πασάς, τί ἔχει 'ς τὸ μουαλό του, Κ' ἀπ' ὄλους πρὸ ψηλότερος ἐκείνος ξεχωρίζει Καὶ ἀρπάξει τὰσημένιο του δοξάρι ἀπ' τὸ σείχη, Καὶ δίδει στέκουον ἀφινιοι τριγύρω μὲ τρεμοῦλα; Νὰ ἰβγάξει ἀπὸ τὸν κόρφο του γροσὸ μὲ μαύρη βούλα; Σὲ μῆς σαίτας τὴν κορφή τὸ γράμμα τὸ καρφώνει, Καὶ τὴ σάττα 'ς τὸ βαρὸ δοξάρι τ' ἀπιθώνει, Καὶ ῥίχνει· Ἐσφόνιξε, πετῆ, καὶ γάνεται 'ς τὰ τείχη Μαῦρο ποῦλι μαύρη πετῆ νὰ προσητέψῃ τὴν χη! Κ' ἀκούγεται ἡ βραχνὴ φωνὴ ἑνὸς Δερβίση κρᾶχτη! — Παράδοθητε, χριστιανοί, ἀλλιώως φωτῆ καὶ στήχτη!

Ὁ Αἴμνος, δόσε ἀπόκριαι.— Σ' αὐτὸ τὸ γῶμα, πῆς του; Ἐβούλευε τοὺς κερανοὺς τὸ χέρι τοῦ Ἠφαίστου!

Ὅμοις 'ς τὴν Αἴμνο ὁ καιρὸς μ' ἀπάλτισσ' περᾶει, Καὶ Βενετσάνος ἀρχηγὸς ὀρίζει 'ς τὸ σαρὰ, Καὶ ἀνερίζει 'ς τὸ νησί μ' ἀφαντικό καμῆρι, Τῆς Βενετίας τὸ φλέμπουρο, τὸ φτεριατὸ λιοντάρι! Πατρίς, ποῦ εἶν' ἡ ἀθάνατη τῆς δόξης σου σημαία;

Τὸ μαγεμένο πέπλο σου ποῦ εἶνε, Λευκοῦλα, Τὸ πέπλο σου ποῦ ἐφάνε μονάχα νὰ τὰπλώσῃς, Γιὰ ν' ἀντρεῖφῃς τοὺς δειλοὺς, τοὺς ναυαγούς νὰ σώσῃς; Ποῦ εἶνε ἡ σημαία σου ἡ μυριοδοξασμένη; Σὲ πολεμοῦνε βάρβαροι, σὲ διαρηντεύουν ξένοι, Γιὰ νὰ μοιρᾶζου ὕστερα γιὰ πληρωμὴ των τάχα Τὴν ἐμμορφιά σου, λείψανο τῆς ἐμμορφίης μονάχα.

Μέσ' τὸ σαρὰ σὲ κόκκιναις χλαμῶδες τυλιγμένοι, Μῆσα σὲ σάλα καθόνται χροσὴ κ' ἄρματομένη, Ἀνάμεσα ὁ ἀρχηγός, καὶ γύρω ὁ καπετάνος, Μὲ γράμμα ποῦ μαυρολογᾷ ἕνας 'ς τὴν ὕρα ἐφάνη.

— Αὐτὴ τὴν ὥρα, στρατηγέ, μὰς τίφερε τῆ γέρι Σὲ μὴ σάττα καρφωτὸ τῆ γαρηνοῦ τῆσκέρι Ἄποκρισάρη τίστειλε.—

Κ' ὁ στρατηγὸς διαβάει: — Σουλεϊμάν τρενὸς πασάς τῆς Ροῦμῆς προστέζει· Μὰ τὸ Σουλτάνο, τοῦ Ἀλλάχ σκιά, τοῦ ἥλιου ἀκίνα, Παράδοσε τὸ Κάστρο του καὶ πᾶσα καὶ προσκύνει!—

Κ' ἀνέκραζεν ὁ ἀρχηγός μὲ πείσμα!

— Μουσοουλμάνοι! Ἐδῶ δουλεύουν καὶ κρατοῦν τὴ σπάθα Βενετσάνοι. Ὅσοι 'ς τὴν Αἴμνο πῆλαγα, κ' ἡ Ἀνατολὴ λιμάνια, Κ' ὠψώνεται τοῦ στόλου μας ἡ φήμη ὡς τὰ οὐράνια, Ἐν ὄσῳ καὶ ἡ φτωχότερη τῆς Βενετίας παρθένα Σὲ σιέπη δλόχρυση μαλλιά τυλίγει χροστωμένα Καὶ τὸ φλωρὶ ἀφρόντιστα σκορπᾷ γιὰ ληημοσύνη, Κ' ὄσοι τὸ κύμα μὲ καῦμό κ' ἀγάπη καταπίνει Κάθε χροσὴ τοῦ Δόγη μας τὴ λουμπιρὴ ἀραβῶνα, Καὶ τὸν νησιῶν βασίλισσα καὶ τὸν γυαλοῦν γαργῶνα, Ἐν ὄσῳ, τὴν πορφύρινη χλαμῶδα στεν ἑσπλίωρη, Σκιπάζει κάθε θάλασση καὶ τῆνε πορφυρόνη Ἡ ἔνδοξη πατρίδα μας, — δὲν τρέμομα φοβέριαι.—

— Τοῦ κᾶκου! μαύραις, ἀρχηγέ, μὰς πλᾶκωσαν ἡμέραις! Ὁ Λοραδάνος πουθενὲ δέ; φαίνεται, δέ; φτάνει, Κ' ἡ πείνα θὰ μὰς μοιρασθῇ μὰζι κ' οἱ Μουσοουλμάνοι. Μὰς λείπουν ἄρματα, τροφὴ, μπαρούτι, στρατιῶταις, Κ' οἱ Βενετσάνοι εἶν' ἄρρωστοι, καὶ φεύγουν οἱ Ἀημνιώταις.

— Ὅχι! ἀποκρίθηκ' ἕνας νῆος λεβέντης τοῦ πολέμου. Δὲν εἶνε τόσῳ δίκαια τὰ λόγια σ', ἀδερφε μου. Ἐξέλασε τὸ θάνατο τοῦ γέρου τοῦ Ἀημνιώτη, Ποῦ, γέρος, δμως βρίσκονταν ὅπου φωτιαὶς καὶ κρότοι, Ὅ τὸ ἕνα χέρι τὸ σπαθὶ καὶ 'ς τᾶλλο τὴν ἀσπίδα, Καὶ τοὺς δειλοὺς ἐγκάρθιμονε, κ' ἐξοῦσε τὴν πατρίδα; Ἀπὸ ἐκείνη τὴ στιγμή ποῦ ἔβασε 'ς τὰ τείχη Νεκρὸς ἀπὸ φαρμακερὴ σαίττα, μαύρη τύχη! Ἐβελήμας κ' ἐλοῦφαξεν ἡ χώρα πέρα πέρα. Μὰ ἔβασε πῶς τοῦ γέροντα Ἀημνιώτ' ἡ θυγατέρα, Ἡ Μάρω, τὸ ἀρχοντικὸ κορμί, τῆς Αἴμνου ἡ κόρη, Τρέχει 'ς τοὺς κάμπους τοῦ νησιοῦ καὶ 'ς τὸ νησιὸ τὸ ὄρη, Καὶ σπρῆνι ἄντρος πῆσῳ της καὶ ἀρματώνει νύκτα, Κ' ἔχει σὲ κάθε προκοπή, σὲ κάθε, τὰ πρωτάτα; Ἐβρεῖς πῶς μόλις ἀβυχο τῆς φέραν τὸ κορμί του, Ἐπῆρε τὴν ἀσπίδα του κ' ἐξώσθη τὸ σπαθὶ του, Καὶ πνίγοντας μέσ' τὴν καρδιά τὰ δάκρυα τὰ γυναικεία, Τώρα σκορποῦν τὰ μάτια της ἀντρίκει ἀποτροπῆλια; Ἐβρεῖς πῶς εἶνε μάγισσα ἡ Μάρω, καὶ γιὰ κείνη; Καθεὶς ζωὴ καὶ θάνατο, καὶ ὅτι ἔχει, δίνει, Καὶ πῶς γιὰ τῆς Ἀημνιώτισσας μόνο τὴν τόση χάρι Ὅλο σὲ λίγο τὸ νησί σηκώνεται λιοντάρι;—

Τὰ λόγια δὲν ἀπόσωσε, καὶ σὰν ἀγριοκέρι
 Νὰ πλάκωσεν ἐξαφικὸ μὲ χάλακα κ' ἀγέρι,
 Κόβει τὰ λόγια τὸ βοῦ βαθεῖα κ' ἀγριμενῆ!

— Ἄ! οἱ Γενίτσαροι χυμοῦν 'ς τὸ Κάστρο, λυσσασμένοι,
 Καὶ τῶν σπαχῆδων ἑλμιντροῦν ἢ ἀγριαὶ φορᾶδες! —
 Δὲν εἶνε Τοῦρκ', εἶν' Ἕλληνες, ὀλιγοσταὶς χιλιάδες,
 Ποῦ ἔφτασαν ἀπ' τὰ χωριά, καὶ μ'παίνουνε 'ς τὴ χώρα,
 Ὅμως γιὰ χάρη σὰς ζητοῦν νὰ πολεμήσουν τόρα,
 Νὰ! μακρὰ ἀλελᾶζοντας πλῆθος περίσσι φράνη.
 Πρὸς τὸ σαράϊ ἔρχονται, χαρὰ σας, Βενετσάνοι!

Ἄ! οὐκ εἶλεπεε ψυχὴ κ' ἐνομιώδες μόνον τρόμο
 Ἐπὶ τὸ σπῆτι τὸ κατὰκλειστο, 'ς τὸν ἔρημο τὸ δρόμο,
 Ὅπου ὁ ἄγριος ἐκράζεν οἱ Τοῦρκοι! ἀπελπισμένα,
 Καὶ ἡ γυναῖκα μὲ βαρὺ ἀντιλαλοῦσε ὦτι μὲνα,
 Κ' ἡ σιγαλιὰ ποῦ ἦταν χυμμένη πέρα ὡς πέρα
 Ἐφῆρεν ἀπ' ἔξω τὴ βοῦ μὲ περὶ πολλὰ φοβέρα,
 Τόρα τὴ Λήμνο μὲ πνοὴ ἐλευθερίας ζισταίνει.
 Τόρα 'ς τὴ Λήμνο μὲ καρδιὰ χτυπαίει ἀντρωμένη,
 Νηούς, ἄντρες, γέροντες, παιδιὰ, γυναῖκες 'ς τὴν ἀράδα
 Τοῦς περιγόν' ἢ λεθεντὰ μ' ἀσύγκριτη ἐμποροφάδα
 Κι' ἡ χλαοὴ ποῦ ἀπλόνεται ἀπ' τὴν ὄρη ἐκείνη
 Κάθε βροντὴ καὶ κανονιὰ τοῦ Τοῦρκου καταπίνει.
 Κρατοῦν 'ς τὰ χέρια τοὺς σπαθῖα καὶ πέτρας καὶ δοξάρια,
 Κι' εἰλοὶ θάρρεις πῶς θέλα ἔκνησαν παλληκάρια,
 Καθὼς θαροῦμε 'ς τὸ νεῖρο, ἐκεῖ ποῦ περπατοῦμε
 Πῶς ὀφινόμεσθα! ἔξαφνα καὶ ἀροπετοῦμε.
 Καὶ βλέπετε πῶς ἡ δύναμι δὲν εἶνε 'ς τὰρμάτα των,
 Ἄλλὰ ριζώνει 'ς τὴν καρδίαν, σκορπιέται ἀπ' τὴ ματιὰ των.

Ὁ ποῖος, ποῖο τάχα ὄνειρο, ποῖος ἄγγελος Κυρίου
 Σκόρπισ' ἀνδρεία 'ς τὸ νησί καὶ ἀφοβία θηρίου;
 Τὸ ὄνειρο κ' ὁ ἄγγελος ἢ Μάρω εἶνε μονάχη,
 Ἐν τῷ τῶς πᾶσι 'ς τὸ χορὸ τοῦς ὀδηγεῖ 'ς τὴ μάχη.
 Ἄντρωκερο 'χει περπάτημα, μὰ καὶ γυναῖκα χάρη
 Χαριτωμένα σὰν ἀνθὰ βασταῖν τὸ κοντάρι,
 Φορεῖ ἀσπίδα καὶ σπαθὶ καὶ περισκεφαλαῖα,
 Γαλανομάτα καὶ ψηλλὴ καὶ φοβερὴ κ' ὠράτα,
 Θάρρεις πῶς εἶν' ἢ Ἄθηνά σὰν ἔφταν' ἀπ' τὰστέρια
 Κι' ὀδήγαε τῶν Ὀμηρικῶν παλληκαριῶν τὰ χέρια.
 Ὡ τραγουδήσετε αἰῶνια τῆς δόξης, πῆς μου, λύρα,
 Σὲ τέτοια κἀλλὴ ποῖος θεὸς ἔγραφε τέτοια μοῖρα;
 — Ἀὐτὸς ποῦ κέρη ἀσθενικὴ θερμεύει καὶ τὴ φέρνει
 Νὰ κῆψη τὸ ἀνίκητο κεφάλι τοῦ Ὀλοφέρνη!

Ἄπ' τοῦ πατέρα τὸ χαμό, ἀπὸ τὴν ἴδια ὠρα
 Ἐπῆρ' ἀράδα τὰ χωριά καὶ ἀραδιαστὰ τὴ χώρα,
 Μιλοῦσε, κ' εἶχε 'ς τὴ φωνὴ μὲ μουσικὴ γλυκάδα,
 Ἐσώπαινε, κ' ἐμίλαγε τῆς ὀφει ἢ ἐμποροφάδα.
 Ἄλλὰ τῆς Ἀθήμου ἢ σπλαγγικὴ δὲν ἦτο πλέον κόρη
 Ποῦ μάζωνε τὴν ἔρημην γυναῖκα καὶ τὰ γόρι,
 Κι' ἀγρόπναιε 'ς τὸν ἄρρωστο μὲ καλωσύνη τόση,
 Ἔχε τῆς μῆνας τὸν καλὸ καὶ τοῦ γατροῦ τὴν γνώση,
 Νεράϊδ' ἄλλοι τὴν ἔλεγον, καὶ ἄλλοι Παναγία,
 Κι' εἰλοὶ Θεοῦ εὐλογία.

Ἡ ἐμποροφάδα τῆς ἀστραπῆ καὶ φῶς καλεμιστήριον,
 Κι' ἐκ δὲ κῆσι τῶν λόγων τῆς τ' ὀλόγλυκο μυστήριον!
 Καὶ νοιῶθουν ὅσοι τὴν ἀκούμ μὲν ἀσθυστὴ φροντίδα,
 Μ' αὐτὴ νὰ ἔγουν, νὰ πᾶσιν μὲ αὐτὴ γιὰ τὴν πατρίδα.

Ἐπὶ αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ νησί, 'ς αὐτὰ τὰ ἴδια ὄρη,
 Ἐν ἑνὶ πανάρχαιο καιρῷ, μὲ ζηλεμένη κόρη,
 Ἀπὸ τὴν μονάχη ἐγλύτωσε τὸ γέρο τῆς πατέρα.
 Ὅταν τῆς Λήμνου ἔπεσαν οἱ ἄντρες, πέρα πέρα
 Ἄπ' αἰετὸς ζηλιάραις καὶ κακαῖς γυναῖκας τὸν σφαγμένον.
 Ἡ κόρη ἔβινε ὑστερα βασίλισσα ἀκουσμένη!
 Θεάματα κάνει τῶν παιδιῶν δὲ πόνος ἔδω πέρα!
 Κι' εἰς γιὰ τὴν πατέρα σου, ὦ Μάρω! μὲν ἡμέρα!

Ὢ νὰ φορέσῃ ἀκουστὴ τῆς φήμης τὸ στεφάνι,
 Ποῦ σὰν τὸ πρῶτο δὲν ἔμπορεῖ σκαίρει νὰ τὸ μαρᾶνη!

Φιόγει ὁ ἥλιος, τὰ βουὰ ἐχρῶσσε ἢ ὄσοι.
 Καὶ φέρν' ἡ νόχτα τὰστέρ' τῆς τὸ χυρῶμα νὰ σβύση.
 Μὰ τόρα ὕπνο, σιωπὴ, καὶ ὄνειρα δὲν κρύβει,
 Ἄλλὰ τὸ Χάρο σὲ σπαθὶ καὶ φλόγα καὶ μολῶδι.
 Κι' ἀπὸ τὴ μία τὴ μεριὰ ξεχύνετ' ὡς τὴν ἄλλη
 Μία φωνὴ τρομακτικὴ σὰ κάμπο κ' ἀκρογιάλι,
 Ἐλευθερίᾳ ἢ θάνατος!

Πρῶτη φορά, πινουλά,
 Μὲς 'ς τῆς Ἑλλάδος τὸ χαμό, 'ς τοῦ Τοῦρκου τὴν τρεμουλά,
 Γροικίεσαι, καὶ 'ς τὸν ἦχο σου τὸ κῦμ' ἀναταράζει,
 Κι' ἀκόμα κ' ὁ Γενίτσαρος τάκουε κ' ἀνατριχίζει,
 Αἰῶνες θὰ διαδοῦν, φωνὴ τοῦ γένους μας μεγάλη,
 Καὶ πάλι νὰ ξανακουσθῆς, νὰ κέρμης θαῦμα πάλι.

Ὅλοι 'ς τὰ τεῖχη τρέχουσε, στρατιῶται, καπετάνοι,
 Μὲ μὴ ὄρη, μὲ μὴ καρδίαν, Λημνιώται, Βενετσάνοι.
 Κανεὶς περιγέλο, κανεὶς ἄροπὴ δὲν πρέπει νάχη
 Ὅτι γυναῖκα ὀδηγεῖ τὴ λεθεντὰ 'ς τὴ μάχη.
 Ἄς τρέμη κάθε ἀγαρηνὸ σπαθί, κάθε σαρίκι.
 Γυναῖκες ἦταν κ' ἡ θείαις, παρθένα εἶν' ἢ Νίκη!

Τοῦρκοι, ἐκπνᾶτε! ἀξέθῃδες, γενίτσαροι, ἀκινεζῆδες,
 Ἀχόρταγοι ἐμίριδες, ἀνίκητοι σπαχῆδες,
 Καθλικεῦτε ἄλογα, φορέστε τῆρμάτα σας,
 Τίγριδος βάλτε ἀποινὰ 'ς τὴν ἀκαρῆ καρδιά σας,
 Ἀγροικηθῆτε, σάλπιγγες, προσευχῆθῆτε, κράχταις,
 Τοῦρκοι, γενῆτε κερανοὶ, βοροῖδες, καταρράχταις,
 Τρανὴ πασὰ τῆς Ροῦμελῆς, ἀνέθα 'ς ἄλλο γό σου
 Καὶ τοῦ Ἐγγυρῆ ἔδ' ἔπλωσε τὸ φλέμπορο ἐμπρός σου,
 Ἰὰ κάθε ἀπίστον κεφαλὴ φούχα τὰσῆμι τάξε,
 Ὅσους χυμᾶνε φιλεψε, ὅσους δειλιᾶθου σφάζε,
 Δερβίση, πῆς τα δυνατὰ παντοῦ μὲ τὴ φωνὴ σου
 Ἦ μὲλι, τάνθη, τοὺς καρπούς, τὸ ὄψις τοῦ παραδείσου,
 Τοῦς γαλατένιους ποταμούς, τὰ διὰφανα περὶ τοῦ
 Ἐκείνους ποῦ θὰ πᾶσιν γιὰ δόξα τοῦ προφήτου,
 Καὶ τί κορμὴ λαχταριστὰ, πουγγιὰ μὲ τὸ καντάρι
 Ὡ πάρον ὄσοι στήσουνε 'ς τὸ Κάστρο τὸ φεγγάρι!
 Ὡ βουῖνερα, ματώνετε κάθε ἀργὸ τὴν πλάτη,
 Ὡ δαμασκιά, θαμπώνετε κάθε ἀνθρώπου μάτι,
 Ἄλλὰχ! Ἄλλὰχ! μὴν παραιτεῖς τὸν ἀνάκρασμα, ἱμάμη!
 Χίλια ποτάμια σπείρατε παντοῦ ἀπὸ καρδίαι,
 Καὶ θυμηθῆτε ἀπ' τὸν πασὰ ὡς τὸν ἀξέθῃ, ὄλοι,
 Πῶς εἶσθ' ἐσεῖς ποῦ ἐπήρατε τὴν ἀκαρῆ τὴν Πόλι!
 Τοῦ κἀκου! θαλασσόδαρτο! ὄσω κ' ἀνῆστε βράχοι,
 Ποτὲ σας τέτοια κῶματα δὲν εἶδατε σὲ μάχη.
 Ποτὲ σας δὲν ἐνοιοῦσατε βαθύτερο σκοτάδι,
 Ποτὲ τέτοιαις ἀλάθευταις χτυπαίει καὶ τέτοιον Ἄδη!
 Θάρρειτε, ἄνοις τῆς γῆς γιὰ νὰ σὰς πῆξῃ τὸ βάθος
 Καὶ πέφτει καταπάνου σας ὁ γίγαντας ὁ Ἄθως.
 Κι' ὅταν 'ς τῆς μάχης τὴ φωτιὰ ποῦ τὴ νυχτὰ φωταῖ
 Τῆς Ἀθήμου ἐαγνάντευστε τὴν κόρη νὰ πετᾶ,
 Ἄλλοιστὴ καὶ φερωτῆ, τρομακτικὴ κ' ὠράτα,
 Μὲ μόνον τὰ κυματιστὰ μαλλιά τῆς γιὰ σημαία,
 Ποῦ πρῶτα μὲ τὰ μάτια τῆς βασταίνει σὰν τὸ φεῖδι,
 Κι' ὑστερα δίνει τὴ χτυπιὰ μὲ τὸ λαμπρὸ λεπίδι,
 Θάρρειτε μέσα 'ς τὸ πυκνὸ τῶν σαιτιῶν χαλάκι,
 Πῶς τοῦ ὀλέθρου ὁ ἄγγελος Ἄζαζὴλ σὰς σφάζει,
 Κι' ἄλλοι θαγκώνετε τὴ γῆ, καὶ τρομουλιάζετε ἄλλοι,
 Καὶ 'ς τὰ καρᾶθια φεύγετε, φεύγετε 'ς ἀκρογιάλι.

Καὶ τ' ἀγαράκι τῆς Ἐθάρκης ζωντανεύει,
 Γοργὰ ἐπιπνέει τὴ θάλασσα, κ' ἡ θάλασσα θέρμευει,
 Καὶ ὑστερ' ἀπὸ τὸ χαμό κ' ἀπ' τὴν ἀπελπισία
 Οἱ ἄνθρωποι, τὰ κῶματα, φοικτότερα θηρία,
 Ὄρμουν καὶ χαμηλώνουσε κ' ὀφινόμεναι καὶ ρυζίζονται
 Κὰ τὰ στεργὰ τὰ λειψανα συντριβούν καὶ μοιράζονται,

Καὶ μέσα 'ς τὸν ἀλαλαγμὸν, 'ς τὴ νόχτα καὶ 'ς τὴ φωνὴ
 Μία φωνὴ ἀπ' τὸ νησί σκορπιέται:

— Νίκη! Νίκη!

ΚΡΕΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΡΟΔΟΝ

Ὁ Συρμός καὶ τὰ ἀνθὰ. — Τὸ ῥόδον ὡς βασίλισσα τῶν ἀνθῶν.
 — Εἶδη ῥοδῶν. — Ἐπιγενέσις τῶν ῥοδῶν διὰ τῆς θεραπειᾶς.
 Ἀνάπτυξις τῆς ῥοδῆς, φύλλωμα, ἄνθη, καρποί. —
 Τὸ ῥόδον ἐν Ἀνατολῇ, Αἰγύπτῳ, Ἑλλάδι, παρὰ Ῥωμαίους.
 — Τὸ ῥόδον κατὰ τὸν μῦθον αἰῶνα καὶ κατὰ τοὺς νεώτερους χρόνους. — Τὸ ῥόδον ἐν τῇ ποιήσει.

Εἶνε ἀλήθεια, καταφανὴς καὶ πανθομολογούμενη ὅτι οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἡγεμῶν ἢ αυτοκράτωρ ἤσκησε τόσῳ ἀπερίοριστον ἐπὶ τῶν ὑπεκόων αὐτοῦ ἐξουσίαν καὶ δύναμιν καὶ εὐρε τόσῳ γενικὴν καὶ ἄνευ ἀντιστάσεως ὑπακοήν ὅσῳ κυριάρχος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους συρμός, ἢ πνευσχυρὸς μῦθος. Ἡ τύραννος αὐτῆ, ρυθμιζοῦσα διηλεκτικῶς μετ' ἀκαταπονήτου δυνάμειως πᾶσας τὰς ἐνδομυχοῦς τῆς ἀνθρωπίνης ὑπαρχείως συνθήκας, ἀναγκάζει ἡμᾶς ἐνίοτε νὰ δεχθῶμεν ἀπροφρασίτως διατάξεις παρὰ φύσιν καὶ παρὰ νόμον.

Ὅχι μόνον δὲ ὁ συρμός ἐπιτάσσει ἡμῖν πῶς θὰ ἐνδύθωμεν ἢ πότε θὰ πεινάσωμεν, πῖνας τροφῆς θὰ φάγωμεν καὶ ἐν ποίᾳ ἰδίῳ ἢ ἐν τίνι δωματίῳ θὰ κατοικήσωμεν, ἀλλὰ προσέτι διαγράφει ἡμῖν καὶ τίνες εἶνε οἱ συγγραφεῖς, οἵτινες ὀ ἀναπτύξωσι τὸ ἡμέτερον πνεῦμα, ποῖα ἢ μουσικὴ καὶ τίνες αἱ τέρψεις αἰτίας θὰ φαιδρύνωσιν αὐτὸ καὶ χροποισώσιν, ἀδιαφορεῖ δὲ ἂν ἡμεῖς διαφερωμέθα μᾶλλον περὶ τὰ πολιτικὰ ἢ θρησκευτικὰ ζητήματα ἢ περὶ τὸ θέατρον καὶ τὸ χρηματιστήριον. Καὶ εἰς αὐτοὺς δὲ τοὺς ἄσθενεῖς ὁ συρμός διατάσσει ἐνίοτε διὰ τίνος θεραπευτικῆς μεθόδου θὰ ληθῶσιν ἢ ἐν τίνι λουτρῷ θὰ ζητήσωσι τὴν ὑγίαν των.

Ἄλλ' ἡ μῦθος δὲν κυριάρχει μόνον τοῦ ἀνθρώπου, ἐκτείνει τὴν δύναμιν αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῆς ἀψύχου φύσεως. Καὶ εἶνε μὲν αὐτῆ ἀγνωστος εἰς τὰ ζῶα, καὶ τὰ φυτὰ τὰ ζῶοντα κατὰ μόνον, ὅπως καὶ εἰς τὰ συναγελαζόμενα ἔξ αὐτῶν, διότι οὐδεὶς ἤκουσε ποτε π.χ. ὅτι ὁ κάστωρ ἢ ἡ μέλισσα ἐβαρύνθησαν τὴν παναρχαίαν τεχνοτροπίαν τῆς οικοδομητικῆς αὐτῶν τέχνης ἢ ὅτι αἱ ἀηθόνες ἀσχολοῦνται σήμερον πρὸς ἀλλαγὴν καὶ μεταβῆθῃσιν τῶν μελωδικῶν αὐτῶν φθόγγων καὶ τὰ κρῖνα δὲ τοῦ ἀγροῦ ἐνδύονται καὶ σήμερον διὰ τῶν αὐτῶν λαμπρῶν περιβολῶν, τὰς ὁποίας οὔτε νῆφουσι οὔτε ὑφαίνουσιν, ὅπως καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σολομῶντος ἄλλ' ὅταν τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ ἔρχονται εἰς συνάφαιαν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὅσοις τὰ παραλαμβάνει πρὸς ἀνατροφὴν καὶ θεραπείαν, κλίνουσι καὶ ταῦτα τὴν κε-

φαλὴν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ συρμού. Εἶνε δὲ γνωστὸν εἰς πάντας ποῖαν σημασίαν ἔχει ὁ συρμός κατὰ τὴν ἀνατροφὴν καὶ θεραπείαν τῶν οἰκιακῶν ἡμῶν ζῴων, εἰς τε τὰ ψιδικά πτηνὰ καὶ τοὺς ψιτακοὺς, εἰς τε τὰς ὄρνιθας καὶ τὰς περιστέραις, εἰς τε τοὺς ἵππους καὶ τοὺς κύναις. Εἰς τὰς μεταβλητὰς δὲ μὴς ἰδιοτροπίας τοῦ συρμοῦ ὑπόκεινται πρὸ πάντων τὰ φυτὰ, ἅτινα θεραπεύει ὁ ἄνθρωπος κατ' οἶκον καὶ ἐν τοῖς κήποις.

Οὔτε ἡ κοπὴ τῶν ἡμετέρων ἐνδομυχοῦν, οὔτε ἡ ποιότης τῶν ὑποσμῶντων μεταβάλλονται ταχύτερον καὶ ποικιλώτερον, ὅσον τὰ εἶδη, τὰ σχήματα καὶ αἱ μορφαὶ τῶν φυτῶν τούτων τοῦ συρμού. Οὕτω π.χ. ὑπῆρξεν ποτε χρόνος ἐν ᾧ φυτὰ τοῦ συρμοῦ ἐν ταῖς αἰθούσαις ἦσαν αἰ τολύπαι, ταῦτας διεδέχθησαν οἱ ὑάκινθοι, οἱ διανθοὶ (γαρύφαλλα), τὰ πελαργόνα, αἱ κινεράριαι, αἱ καλκεολάραι, αἱ ἀζαλέαι, τὰ χρυσάνθεμα, αἱ βεγόναι, τὰ ὀρχιδοειδῆ, τὰ φυτὰ τὰ ἔχοντα φύλλα ἔγχρωα ἢ φύλλα ὠραία πράσινα. Χθὲς ἐζητοῦντο φουξίαι, ἔχουσαι κυανθὴν στεφάνην, σήμερον λευκὴν. Χθὲς πετοῦνται μὲ πρᾶσινον χεῖλος, σήμερον διπλάι. Ἐκάστη ἡμέρᾳ σφίρει καὶ νέον συρμὸν τῶν φυτῶν τοῦ καλλωπισμοῦ καὶ λήθην τῶν παρελθόντων. Μὴ νομίση δὲ τις ὅτι κυρία τις διαφέρειται πλεόντερον ὅταν ἐρχηται ἢ ἐφημερίς τοῦ συρμοῦ ἀπὸ Παρισίων, ὅσον ὁ φιλανθήης διὰ τὰ νέα σχήματα καὶ δείγματα τοῦ ρωτικῶς κοινοῦ, ἅτινα δημοσιεύουσι καθ' ἑβδομάδα αἱ κηπουρικαὶ ἐφημερίδες τῶν κεντρικῶν σταθμῶν τῆς πηγῆς τῶν ἀνθῶν, τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς Γάννης (ἐν Βελγίῳ). Ὅπως δὲ οἱ συρμοὶ τῶν ἐνδομυχοῦν ἐπιδεικνύονται τὸ πρῶτον ἐν ὄσῳ τῶν μεγαλοπρεπῶν αἰθουσῶν τῆς ἀριστοκρατικῆς κοινωνίας, εἶτα δὲ ἐξέρχονται καὶ εἰς τὸν λοιπὸν κύκλον τῶν πολιτῶν τῶν μεγαλοπόλειων, μέχρι οἱ, ἐνίοτε μετὰ δεκαετηρίδας, εἰσχωρήσωσι καὶ εἰς τὸν τῆς ὑπηρετικῆς τάξεως ἢ τῶν χωρικῶν, οὔτω καὶ ἄνθος τι ἐφ' ὅσον μὲν εἶνε τοῦ συρμοῦ τιμᾶται πολλῶν χρημάτων καὶ ἐπιζητεῖται θερμῶς, ἀπ' οὐδενὸς δὲ κήπου ἀνταποκρινομένου πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν συγχρόνων ὀρέξεων, δύναται νὰ ἐλλείπη. Αὐτὸ καὶ μόνον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαλάμπῃ ἐν ταῖς ἀνθοδέσμαῖς ταῖς προωρισμέναις διὰ τὰς πολυτελεῖς αἰθούσας. Ὅταν δὲ ὁ συρμός τοῦ ἀνθους παρέλθῃ, πρᾶγμα ὑπερσομβανῆς μετ' οὐ πολὺν χρόνον, ἢ ἄξια αὐτοῦ καταπίπτει καὶ τὸ ἄνθος ἀγοράζεται εὐθηνότερον ὑπὸ τῶν ὀλιγώτερον ἐμπαθῶν φιλιανθῶν, οἵτινες τὸ καλλιεργῶσιν ὀπισθεν τῶν ἄλλων τῶν παραθύρων, μέχρι οἱ τέλος καταντήσῃ νὰ διέλθῃ τὸν ἄδοξον αἰῶνα ἐν τῷ κηπαρίῳ χωρικῷ ἀγοροφύλακος. Ὁ αὐτὸς βολβός, δι' ὃν ποτὲ φιλανθήης πλοῦσις ἐπλήρωσε 5000 φοριῶν ἀγοράζεται σήμερον ἀντὶ 40 ἢ 50 λεπτῶν, καὶ τοῦτο πάλιν ἐάν εἰσέτω εὐρίσκηται

έν τῇ ἀγορῇ, καί εἶνε ζητητός, διότι ἀμα παρέλθη ὁ συρμός, οὔτε λαμβάνει τις τόν κόπον νά καλλιερ- γήσῃ αὐτόν.

Ὅσα ὅμως ἰσχυρός καί ἄν εἶνε ὁ συρμός ἐν τῷ βασιλείῳ τῶν ἀνθρώπων, δέν εἶνε καί παν- τοδύναμος. Ὅπως δὲ ὁ καθ' ἑαυτὸν ἀνευ ἀξίας χάρτης τῶν εἰσιτηρίων οὐχί δὲ καί ὁ χρυσός καί τὰ εὐγενῆ μέταλλα ἔχουσιν ἀνάγκη τῆς καθ' ἑκάστην μεταβαλλομένης σφραγίδος τῆς ἡμερο- μηνίας ὅπως ἀποκτήσῃ τιμὴν, οὕτω καί πᾶν τὸ ἀληθῶς καλὸν καί ὠραῖον διατηρεῖ διὰ πάντος τοῦ χρόνου τὴν οὐσιαστικὴν αὐτοῦ ἀξίαν. Οὕτω καί σήμερον ἐπὶ ὁ νεανίας ἀναπτύσσει τὸ πνεῦμά του διὰ τῶν αὐτῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν ἅτινα ἐνεθουσίασαν τὸν Σόλωνα, τὸν Σωκράτη καί ἐθδομήκοντα ἄλλας γενεάς μετ' αὐτόν, οὕτω καί πᾶν ἀληθές καλλιτέχνημα, ἔστω ἡ Ἀφροδίτη τῆς Σήλου ἢ ἡ Παναγία τοῦ Ῥαφαήλου, πληροὶ καί σήμερον τὴν φαντασίαν διὰ τοῦ αὐτοῦ θαυ- μασμοῦ, ὃν μετέδιδε καί πρὸ πολλῶν ἑκατονταε- τηρίδων· οὕτω καί τὰ ἔργα τοῦ Σαίξπέρου, τοῦ Γκαίτε, τοῦ Μόζσαρτ, τοῦ Μπατχόβεν θὰ παρα- μένωσιν ὡς ἔξοχα προϊόντα τοῦ πνεύματος καί ὅταν θὰ ἔχη ἡδὴ λησμονηθῇ καί ταρῇ ὁ συρμός τῆς ἡμέρας.

Αὐτὸ τοῦτο δυνάμεθα νά εἰπώμεν, ἐπανερχό- μενοι εἰς τὰ ἡμέτερα φυτὰ, καί περὶ τῶν ἀν- θείων ἐκείνων τοῦ συρμοῦ, τῶν ἠποίων ἢ ἀξία συνίσταται κυρίως εἰς τὰ θέλητρα τοῦ κοινοφα- νοῦς, εἰς τὸ σπάνιον τῆς μορφῆς, εἰς τὸ παράδοξον καί ποικιλόχρον αὐτῶν. Ἄλλ' ὑπάρχουσι καί φυτὰ, ἐφ' ὧν εὐρίσκεται ἀποτετυπωμένη ἡ αἰω- νία σφραγὶς τῆς ὠραιότητος, ἅτινα συνκράζουσι διὰ τοῦ κάλλους αὐτῶν ὅλας τὰς καρδίας, καί ἀρέσκουσιν εἰς ὅλας τὰς ὀρέξεις. Τὰ φυτὰ ταῦτα οὔτε ἦσαν ποτε, οὔτε ἐπαύσαν ὄντα τοῦ συρμοῦ, διότι πάντοτε ἦσαν περιζήτητα καί προσφιλῆ. Τοῦτο δὲ ἐφαρμόζεται λεγόμενον προπάντων περὶ τοῦ Ῥόδου, τοῦ κοινοῦ *τριανταφυλλίου*.

Τὸ Ῥόδον εἶχεν ἀναγνωρισθῆ ὡς τὸ ἀνθος τῶν ἀνθείων ἀπὸ τῶν χρόνων ἔτι καθ' οὓς ὁ ἀριθμὸς τῶν φυτῶν, ἅτινα ὁ ἄνθρωπος ἐθεράπευεν, ἦτο ἐλάχιστος. Ἐκτοτε ὁ ἀριθμὸς τῶν φυτῶν τοῦ καλλωπισμοῦ νυξήθη τοσοῦτον, ὥστε καί ἡ ἰσχυροτάτη μνήμη μόλις δύναται νά περιλάβῃ πάντα. Ἐκτοτε ἡ βορείος καί νότιος Ἀμερική, αἱ ἀνατολικαὶ καί δυτικαὶ Ἰνδίαί, ἡ Κίνα καί ἡ Ἰαπωνία, τὸ ἀκρωτήριον τῆς Κάλῆς, Ἑλπίδος καί ἡ Νέα Ὀλλανδία, ἀπέστειλαν τὰ ὠραιότε- ρα τῶν ἀνθείων τῶν εἰς τοὺς κήπους μας. Ὅσα ὅμως ἐράσματα καί μεγαλοπρεπῆ καί ἄν εἶνε τινὰ τούτων, οὐδὲν δύναται νά παραβληθῇ πρὸς τὸν βασιλεῖα τῶν ἀνθείων, τὸ Ῥόδον. Ἄν δὲ ὁ λέων ὡς βασιλεὺς τῶν τετραπόδων καί ὁ ἀετὸς ὡς βασιλεὺς τῶν πτηνῶν ἀποθῶσιν τοὺς ἀντιποιοῦ-

μένους, πῆς βασιλείας αὐτῶν διὰ τῶν ἰσχυρῶν γαμψῶν ὀνύχων, διὰ τοῦ ἰσχυροῦ κράματος τῶν δόντων καί τῆς μεγάλης αὐτῶν μυϊκῆς δυνά- μεως, τὸ Ῥόδον οὔτε διὰ τῆς ἰσχύος προσπιζει τὸν θρόνον αὐτοῦ, οὔτε διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀηττήτων μαγικῶν θελημάτων, ἅτινα προ- βάλλουσι πάντοτε ἡ ὠραιότης καί ἡ χάρις.

Τὸ Ῥόδον εἴλκυσε πάντοτε τὸν σεβασμὸν καί τὴν ἀγάπην ἀπάντων τῶν ἀνθρώπων, τοῦ πλουτοῦ καί πένιτος, τοῦ εὐγενοῦς καί τοῦ χωρικοῦ, τοῦ νέου καί τοῦ γέροντος. Τὸ Ῥόδον δὲν ἠμοιάζει τὴν ὑπερήφανον καμέλλιαν, ἥτις μόνον τὰ ἐσπέ- ρας ἐπιδεικνύεται ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ χοροῦ, οὔτε τὰ φαντασιώδη ὀρχοειδιῆ, ἅτινα δυνάμεθα νά ἴδωμεν μόνον ἐντός τῶν θερμοκηπίων τῶν πλου- σίων. Κοσμεῖ διὰ τῆς αὐτῆς χάριτος τὸ κηπά- ριον τοῦ χωρικοῦ ὅπως καί τὸν πολυτελῆ κήπον τοῦ εὐγενοῦς ἀρχοντος. Μετὰ τῆς αὐτῆς ἐρασιμό- τητος ἀνθεῖ ἐπὶ τοῦ στήθους ἡγεμονίδος μεθ' ὅλας καί ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πτωχοτάτης νεάνιδος.

Καί αὐτοὶ δὲ οἱ φυσιοδίφαι, οἱ συνήθως μα- κρὰν πάσης ποιητικῆς ὑπερβολῆς εὐρισκόμενοι, ἰνοῦσι τὴν φωνὴν αὐτῶν πρὸς τὴν γενικὴν συναυ- λίαν τῶν ὕμνητῶν τοῦ Ῥόδου. Ἄν καί δέν συμ- φωνοῦσι δὲ μετὰ τοῦ Γκαίτε, τοῦ θεωροῦντος τὸ Ῥόδον τὸ τελειότατον δημιούργημα τῆς φύσεως εἰς τὸ κλίμα μας, ἠμοφονοῦσιν ὅμως πάντες ὅτι κατέχει μίαν τῶν πρωτίστων θέσεων ἐν τῇ φυ- τικῇ κλίμακῃ, καί ὅτι μόνον εἰς τὴν εὐαίσθητον μιμύζαν καί τὰ συγγενῆ αὐτῆς φυτὰ παραχωρεῖ τὰ πρωτεία.

Τὰ βιβλία τῆς συστηματικῆς Βοτανικῆς, ἅτι- να παριστῶσι τὸ γενεαλογικὸν τρόπον τινὸς ἡμε- ρολόγιον τοῦ φυτικοῦ κόσμου, διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι τὸ γένος τῶν Ῥοδῶν χωρίζεται τῶν λοιπῶν φυτῶν διὰ μικρὰς ἀποστάσεις, ὅπως ἀρμόζει εἰς βασιλικὴν οἰκογένειαν. Συγγενεῖς δὲ στενότεροι τοῦ οἴκου τούτου εἶνε τὰ εὐγενῆ ἐκεῖνα γένη τῶν δένδρων, ἅτινα μόνον μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἐν ὄρα μὲν θέρους φέρουσι πλουσίαν ἀνθησίν, ἐν ὄρα δὲ φθινοπώρου γλυκεῖς καρπούς, ὡς ἡ ἀμυγδα- λῆ καί ἡ κυδωνία, ἡ Ῥοδακινία καί ἡ βερυκοκ- κία, ἡ κερασεία καί ἡ κορομηλία, ἡ ἄπιος καί ἡ μηλιά. Ἀλλὰ καί οἱ μετριόφρονες ἀνεψιοὶ αὐτῆς ἡ σορβία καί ἡ κράταιγος, ἡ γαμαικέρασος καί ἡ βάτος, ἡ σπιραία, ἡ ἀλχημίλλα, καί ἡ ποτέν- τίλλα δέν φαίνονται φέροντα ἀναξίως τὴν ἡγε- μονικὴν ταύτην συγγένειαν.

Τὸ γένος τῶν Ῥοδῶν διακρίνεται διὰ τὴν ποι- κιλίαν τῶν μορφῶν αὐτοῦ, προερχομένην ἐκ τοῦ εὐπλάστου τῆς πλουσίας αὐτοῦ φύσεως. Πρὸ 50. ἡδὴ ἐπῶν ὁ Δὲ Κανδόλ διέκριεν 145 κυρίας γραμμάς, ἡτοι εἶδη τοῦ γένους τῶν Ῥοδιδῶν. Ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν μορφῶν, τῶν ποικιλιῶν, τῶν πα- ραλλαγῶν, τῶν φύλλων εἶνε ἄμετρος. Καίτοι δὲ πάντα ταῦτα εἶνε διάφορα κατὰ τὴν εὐγέν-

ειαν τῆς μορφῆς καί τὸ κάλλος, ἔχουσιν ὅμως πάντα τοὺς αὐτοὺς εὐδιαγνώστους χαρακτηρισ- τῆς ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας. Αἱ πλείσται Ῥοδαὶ εἶνε ἡμίνοι μετρίου ὕψους· τινεὶ εἶνε γλα- μαλακαὶ ὡς πόσι τοῦ λιμῶνος· ἄλλαι αὐξάνονται διὰ τῆς καλλιεργείας γενόμενοι ὑψικῶμα δέν- δρα, ὅπως Ῥοδῆ ἢ ἑκατοντάφυλλος, καί φθάνου- σιν εἰς ἡλικίαν ἑκατονταετηρίδων. Διάστημα δὲ τὸ γῆρας αὐτῆς εἶνε ἡ χιλιετίς Ῥοδῆ ἐν τῷ κρύ- πτῃ τῆς μητροπόλεως τοῦ Hildesheim, ἣν λέ- γεται ὅτι ἐφύτευσε Λουδοβίκος ὁ εὐλαβής, καί ἥτις καίτοι πολλὰκις καταστράφη ὑπὸ τοῦ πυρός, ἀνέδωκε πάλιν βλαστούς, καί μέχρι σήμερον κατακαλύπτει ὡς ἄμπελος τὸν τοῖχον τῆς ἐκ- κλησίας διὰ ζωηροῦ πρασίνου φυλλώματος καί ἀνθείων. Πολλὰ εἶδη Ῥοδῶν ἔχουσι τὴν ιδιότητα νά ἐφαπλῶνται ἐπὶ τῶν τοίχων, σχηματίζοντα τάπητα ἐκ Ῥοδῶν, ἢ περικαλύπτουσι τὰς σιαδάς ἢ πῶς ἢ Ῥοδῆ ἢ ταπητώδης καί ἡ βορειοαμε- ρικανικὴ Ῥοδῆ ἢ βατόφυλλος. Ποικιλία τῆς τε- λευταίας εἶνε Ῥοδῆ ἢ κλαίουσα, ἥτις κλίνει πρὸς τὴν γῆν μελαγχολικῶς τοὺς χαλαροὺς αὐτῆς ἀν- θοβριθεῖς κλάδους, ὅπως ἡ ἰτία τῆς Βαβυλωνος. Περὶ τῆς ἀνεξαντήτου ποικιλίας καί τῆς ἀφθο- νίας τοῦ γένους τῶν Ῥοδῶν μόνον ἐκεῖνος δύναται νά λάβῃ ἰδέαν τινά, ὅστις εἶδε ποτὲ τινὰ τῶν ποιητικῶν Ῥοδωνιάων οἷος π. χ. ὁ ἐν Charlot- tenhof παρὰ τῷ Sansouci.

Ἄπαναι αἱ Ῥοδαὶ κατάγονται ἀνευ ἐξαιρέ- σεως ἀπὸ τῶν εὐκράτων χωρῶν τοῦ βορείου ἡμι- σφαιρίου, ἥτοι ἀπὸ τῆς ζώνης ἐκείνης τῆς γῆς, ἣν ἡ φύσις ἐπρόκεισε καί διὰ τῶν τὰ μάλιστα ἐπιδεικτικῶν ἀναποτύξεως καί πολιτισμοῦ φυλῶν τοῦ ἀνηρωπίνου γένους. Αἱ χῶραι τῶν ἰνδογερμα- νικῶν φυλῶν, ἥτοι ἅπανα ἡ Εὐρώπη, πλὴν τῶν βορειοτάτων ἀζένων αὐτῆς χωρῶν, ὁ Καύκασος, ἡ Μικρὰ Ἀσία, ἡ Περσία, ἡ Κίνα καί ἡ βορείος Ἀμερική βρῖθουσι Ῥοδῶν, φουμένων παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν καί τὰ πλάγια τῶν ὄδων, τὰ ζυγὰ τῶν δασῶν καί τοὺς κήπους. Ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσι δύο εἶδη κοινῶν αὐτοφυῶν Ῥοδῶν Ῥοδῆ τὸ κυνέροδον (*Rosa canina* L.) κοινῶς ἄγρια τριανταφυλλία, καί Ῥοδῆ ἢ ἀείφου. *lilas* (*R. sempervirens* L.) κοινῶς βάτα, χαμόδατα. ἐν δὲ θεραπεύμενον ἡ κοινὴ Ῥοδῆ ἢ Ῥοδῆ ἢ *Γαλλικὴ* (*R. Gallica*), ἔχουσα δύο παραλλαγὰς τὴν ἀνθούσαν κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον (ἀπριλιάτικη τριανταφυλλία), καί τὴν κατὰ μῆνα Μάιον (μαγιατικὴ τριανταφυλλία). Ἡ Ῥοδῆ ἀποφύ- γει τὸ ὑπέρθερον κλίμα τῆς διακεκαυμένης ζώνης, ὅπως καί τὸ κατάφυχρον τῆς καταφυγμέ- νης· μόλις ὑπερβαίνει τὸν βορῆιον πολικὸν κύκλον, παύεται δὲ φουμένη πρὸ τοῦ τροπικοῦ τοῦ καρ- κίνου. Ἐκείθεν τοῦ Ἰσημερινοῦ οὐδεμία Ῥοδῆ φύεται αὐτοφυῆς. Ἐν Ἀφρικῇ περιορίζεται περὶ τὰς ὄχθας τῆς Μεσογείου θαλάσσης· τὸ δὲ δυ-

τικὸν ἡμισφαίριον, ὅπως δὲν παρήγαγεν ἀφ' ἑαυτοῦ οὔτε ἐν φύλον ἀνθρώπων ἀνεπτυγμένον καί ἐκ πολιτισμοῦ, οὔτε δὲν δύναται νά δεῖξῃ ἡμῖν οὔτε μίαν Ῥοδῆν αὐτοφυῆ, πᾶσαι δὲ αἱ αὐτῶν φυόμεναι μετενάστευσαν ἀπὸ βορῆα. Ἡ φύσις φαίνεται ἠνιόησε μόνον ἐκεῖνους τοὺς λαοὺς ὅσοι ἦτο δυ- νατον νά πολιτισθῶσιν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νά ἐκτι- μῆσωσιν ἐπαρκῶς τὸ εὐγενές τοῦτο ὄφρον.

Ἡ Ῥοδῆ ἀνεφάνη καί ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς μικρὸν μόνον χρόνον πρὸ τοῦ ἀνθρώπου. Ἀμφότε- ροι ἀνήκουσιν εἰς τὰς νεωτέρας γεωλογικὰς δια- πλάσεις, καθ' ἃς ἡ ὀργανικὴ ζωὴ προέβη ἐν τε τῷ ζωικῷ καί φυτικῷ βασιλείῳ εἰς σχηματισμὸν τελειοτέρων μορφῶν. Εἶνε δὲ πιθανόν ὅτι αἱ ἀρ- χέγονοι πρόγονοι καί προπροπάτορες τῆς Ῥοδῆς ἀνεπτύχθησαν κατὰ πρῶτον ἐντός τῶν δασῶν τῆς λιθανθρακικῆς περιόδου. Ἄλλ' ἡ Ῥοδῆ, ἥς σήμερον ἀποθαυμάζομεν τὸ ἰδεῶδες τῆς φυτικῆς καλλονῆς, εἶνε πλάσμα μᾶλλον τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης ἢ τῆς φύσεως. Διότι ἡ ἄγρια Ῥοδῆ, ἥτοι Ῥοδῆ τὸ κυνέροδον, ἔχει μόνον πέντε εὐπτωτα πέταλα τῆς στεφάνης τοῦ ἀνθους, ἀναδίδοντα ἀσθενεστάτην ὀσμὴν. Καί προκαλεῖ μὲν ἡ θεὰ τῆς Ῥοδῆς ταύτης τερπνὰ αἰσθήματα, ὅταν ὁ καταπράπινος ἀκανθώδης θάμνος ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔαρος κατακασιῆται διὰ τῶν λευκῶν ἢ ἐρυθρο- λευκῶν αὐτοῦ ἀνθῶν, καί διεγείρει τὸν ποιμένα ἢ κυνηγὸν εἰς ἄσμα ἐρωτικόν, ἀλλὰ τὴν τελείαν αὐτοῦ ὠραιότητα, δι' ἣς ἐπίσης προκαλεῖται τὸ ἀφελές αἰσθημα πρὸς ἀντίληψιν τοῦ ὠραίου ἐν τῇ φύσει καί ἡ ἀνεπτυγμένη διεγερσις πρὸς θαυ- μασμόν, καί τὴν ποιητικὴν καί ἱστορικὴν αὐτοῦ ἐν τῷ πολιτισμῷ σημασίαν ἀπέκτησε τὸ Ῥόδον ὅτε μετεφυτεύθη ἀπὸ τοῦ δάσους καί τῆς χέρ- σου γῆς εἰς τὸν κήπον καί ἐτέθη ὑπὸ τὴν προ- στασίαν καί ἐπιτήρησιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκτοτε ἡ θεραπεία τῶν Ῥοδῶν ἐκπλήσσει ἡμᾶς κατ' ἔτος διὰ νέων καί ἀδιακόπως τελειοτέρων μορ- φῶν, διότι καί ἐπὶ τῶν ἀνθῶν συμβαίνει ὅτι καί ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Ὅταν τὰ ἀνθρώπινα γένη διάγῳσιν ἐντελῶς φυσικὸν βίον ἐν ὅλας ἠμοίαις περιστάσεσιν, ἠμοιάζουσι καί κατὰ τὴν μονότονον καί ὅλως ἀρχέγονον φυσικὴν αὐτῶν κατάστασιν, αἱ δὲ εὐγενέστερα προδιαθέσεις μένουσιν ἐν τῇ νηπιώδει αὐτῶν ἀναπτύξει. Ὅταν δὲ ἀναπτυχθῇ ὁ πολιτισμὸς μεθ' ὅλων αὐτῶν τῶν ποικίλων καί πολυειδῶν ἐπιδράσεων καί σχέσεων, εὐρίνει τὸν χῶρον πρὸς ἐντελῆ ἀνά- πτύξιν τῶν πλουσίως πεποικισμένων φύσεων· ἐπι- μελής ἀνατροφή ἰδῆγει πᾶσαν προδιαθεταμένην φύσιν εἰς ἀπροσδόκητον διάπλασιν.

Σπείροντες τὰ σπέρματα τῆς ἄγριας Ῥοδῆς ἢ ἄλλου ἄγριου εἶδους αὐτῆς ἐν λεπτασμένῳ καί παχῆ ἔδαφει, βλέπομεν ἀναπτυσσόμενα φυτὰ, ὧν τὰ πλείστα οὐδόλως ἢ μικρὸν τι μόνον δια- φέρουσι κατὰ τὰ ἀνθη αὐτῶν τῶν τῆς πρώτης

μητρικής βοδής. Ἐξ ἀπκσῶν ὁμῶς τούτων τῶν νέων βοδῶν θὰ εὐρωμεν ἴσως μίαν, ἣτις διακρίνεται διὰ τοῦ ἐμφύτου πλεονεκτήματος τοῦ παράγειν ἄνθη μείζονα τῶν λοιπῶν, ἔχοντα πλείονα ἀριθμὸν πετάλων. Ἐκ τῶν ἀπογόνων τῆς βοδῆς ταύτης τῶν παραγόμενων διὰ σπορᾶς τῶν σπερμάτων αὐτῆς δυνάμεθα νὰ ἐκλέξωμεν ἔτι τελειότερας μορφάς. Ἐὰν οὕτω ἐπὶ σειρὰν ὄλην γενεῶν μεταχειρίζομεθα πρὸς περαιτέρω σπορὰν τὰς τελειότερας μορφάς, θέλομεν κατορθώσαι ἐν τῆλει νὰ ἀναπτύξωμεν βοδὴν ὑπερέχουσαν ὅλων τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν ὀρειότητα τῶν ἀνθῶν. Ἀποκτῆσαντος δὲ τοῦ κηπουροῦ τοιοῦτο φυτὸν μετὰ πολυτελεῖς κόπους, ὁ πολλαπλασιασμὸς αὐτοῦ ἀποβαίνει εὐκόλος δι' ἀποτομῆς καὶ μεταφυτεύσεως κλάδων ἢ καὶ ἀπλῶν ὀφθαλμῶν, δι' ἰδιαζουσῶν τεχνικῶν μεθόδων ἐνοσθλαμιζομένων ἢ μωσχευομένων μετὰ τῶν κορμῶν τῶν ἀγρίων βοδῶν. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης, ἢ ὀνομάζομεν ἐξευγένεισιν ἢ ἐμβολισμῶν, τὸ ἐμβόλιον ἐκπύσσεται, ἀναπτύσσεται κλάδους καὶ φύλλα· τὸ πρῶτον ἔτος παράγει ὀλίγα ἄνθη, κατὰ δὲ τὰ ἐπόμενα πολυαριθμότερα. Τὸ ἐμβόλιον παραλαμβάνει τὴν τροφήν αὐτοῦ διὰ τοῦ κορμοῦ τοῦ ἀγρίου εἶδους, οὗτινος φροτίζομεν ν' ἀποκόπτωμεν τοὺς λοιποὺς ἀγρίους κλάδους ἐπιμελῶς. Διὰ τῆς ἐξευγένεισεως ταύτης δύναται ἰδιαζοῦσά τις μορφή βοδῶν, ἣτις ἀναπτύχθη ἐν ἀνοικοκείῳ ἕνεκα ἰδιαζούσης ἐμφύτου προδιαθέσεως, νὰ πολλαπλασιασθῇ ταχυτάτα, οὕτω δὲ μετὰ τινα ἔτη ἢ νέα αὐτῆ μορφή εὐρεσκαται διαδεδομένη ἐς ὅλους τοὺς κήπους τῆς γῆς.

(Ἐστία συνέχεια) Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΘΕΙΟΣ ΚΑΙ ΑΝΕΨΙΟΣ

Διήγημα
Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε προηγ. φύλλον.

Ὁ κ. Ὤθραι ἔσειεν ἠτύχως τὸν ὄμον τοῦ κοιμωμένου, ὅστις ὤρθωθη πάραυτα ἐπὶ τῶν ποδῶν του. Πρῶτον ἔτριψε τοὺς ὀφθαλμούς, ὅταν δ' εἶδε τὰς χεῖράς του δεδεμένας, ἐμάνταυσε τί συνέβη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὕπνου του καὶ ἐξέβαλεν ἠχηρὸν κάγχασμόν.
— Ὤθραιος ἀστεϊσμός, εἶπεν.
Ὁ Φραγκίσκος ἔλαβε τὸν ἰατρὸν κατ' ἰδίαν.
— Βλέπετε! λοιπὸν, ὕστερον ἀπὸ πέντε λεπτά θὰ γείνη μανιώδης.
— Ἀφήσατε νὰ ἐνεργήσω ἐγώ. Εἰξέυρω τί πρέπει νὰ κάμω.
Ἐμειδίασε πρὸς τὸν πάσχοντα ὡς πρὸς παιδίον, τὸ ὅποιον θέλει τις νὰ διασκεδάσῃ.
— Φίλε μου, τῷ εἶπεν, ἐξυπνᾶτε εὐκόλα· εἶδατε καλὰ ὄνειρα;
— Ἐγὼ! δὲν ὄνειρεύθηκα. Γελῶ διότι βλέπω

ὅτι εἶμαι δεμένος· νομίζει τις ὅτι ἐγὼ εἶμαι τρελλός.
— Ἰδοὺ! εἶπεν ὁ Φραγκίσκος.
— Λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ λύσετε, ἰατρέ· θὰ ἐξηγηθῶ καλλίτερα ὅταν θὰ εἶμαι ἐλεύθερος.
— Θὰ σὰς λύσω, φίλε μου· ἀλλ' ὑπόσχεσθε νὰ εἶσθε φρόνιμος;
— Ἀλλὰ, ἰατρέ, μήπως μὲ τὰ σωστά σας μὲ νομίζετε τρελλόν;
— Ὅχι; φίλε μου, ἀλλ' εἶσθε ἀσθενής; Θὰ σὰς περιποιηθῶμεν καὶ θὰ σὰς θεραπεύσωμεν. Ἰδοὺ! αἱ χεῖρές σας εἶνε ἐλευθεραὶ; μὴ κάμετε κακὴν χρῆσιν αὐτῶν.
— Τί διάβολον θέλετε νὰ κάμω; Σὰς ἔφερα τὸν ἀνεψιόν μου...
— Καλὰ! εἶπεν ὁ κ. Ὤθραι, ὅθ' ὁμιλήσωμεν περὶ τούτου μετ' ὀλίγον. Σὰς εὐρον νὰ κοιμᾶσθε· σὰς συμβαίνει συχνὰ νὰ κοιμᾶσθε τὴν ἡμέραν;
— Ποτέ! αὐτὸ τὸ διαβολοβιβλίον...
— Ὄ! ὦ! εἶπεν ὁ συγγραφεὺς, τὸ πρᾶγμα εἶνε σοβαρὸν. Λοιπὸν, νομίζετε ὅτι ὁ ἀνεψιὸς σας εἶνε τρελλός;
— Διὰ δέπμιον, κύριε· δι' αὐτὸ ἠναγκάσθηκα νὰ δέσω τὰς χεῖράς του μὲ αὐτὸ τὸ σχοινίον.
— Ἀλλ' αἱ ἰδικαὶ σας χεῖρες ἦσαν δεμέναι. Δὲν ἐνθυμείσθε ὅτι ἐγὼ σὰς πᾶς ἔλυσα;
— Ἦμουν ἐγώ, ἦτον αὐτός. Ἀφήστε με λοιπὸν νὰ σὰς ἐξηγήσω ὄλην τὴν ὑπόθεσιν!
— Σιωπῆ, φίλε μου, ἐρεθίσασθε καὶ ἐγίνατε κατακόκκινος. Δὲν θέλω νὰ κουράζωσθε. Περιορίσθητε ν' ἀπαντᾶτε εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου. Λέγετε ὅτι ἀνεψιὸς σας εἶνε ἀσθενής;
— Τρελλός! τρελλός! τρελλός!
— Καὶ χαιρέσθε νὰ τὸν βλέπετε τρελλόν;
— Ἐγώ;
— Ἀπαντήσατέ μου εὐλακρινῶς. Δὲν θέλετε νὰ ἰατρευθῇ, δὲν ἔχει οὕτω;
— Διατί;
— Διὰ νὰ μείνῃ εἰς σὰς ἡ περιουσίαν του. Θέλετε νὰ εἶσθε πλούσιος; Λυπεῖσθε διότι εἰργάσθητε τόσον καιρὸν χωρὶς νὰ πλουτίσῃτε; Νομίζετε ὅτι ἦλθεν ἡ σειρά σας;
Ὁ κ. Μορλώ δὲν ἀπήντα. Εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὴν γῆν. Ἐσκέπτετο ἂν δὲν ἔβλεπε κακὸν ὄνειρόν· καὶ ἐζήτηε νὰ μαντεύσῃ τί ὑπῆρχε πραγματικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ δεσμάτος τῶν χειρῶν, ἐν τῇ ἀνακρίσει ταύτῃ, καὶ ἐν ταῖς ἐρωτήσεσι τοῦ ἀγνώστου· τούτου, ὅστις ἀνεγίνωσκεν ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ ὡς ἐν ἀνοικτῷ βιβλίῳ.
— Ἀκούεις φωνάς; ἠρώτησεν ὁ κ. Ὤθραι.
Ὁ δυστυχῆς θεῖος ἠσθάνθη ὀρθουμένους τὰς τρίγας τῆς κεφαλῆς του. Ἐνεθυμήθη τὴν λυσσώδη ἐκείνην φωνήν, ἣτις τῷ ὠμίλει εἰς τὸ οὐδὲν καὶ ἀπήντα μηχανικῶς ἐνίοτε.

— Ἄ! εἶνε τρελλός!
— Ἀλλ' ὄχι, δὲν εἶμαι τρελλός! ἀφήσατέ με νὰ φύγω! Ἐδῶ πραγματικῶς ὄχ' τρελλαθῶ! Ἐρωτήσατε ὅλους τοὺς φίλους μου καὶ θὰ σὰς εἰποῦν ὅτι ἐγὼ ὄλον τὸ λογικόν μου. Ἐξετάσατε τὸν σφυγμὸν μου καὶ θὰ ἰδῆτε ὅτι δὲν ἔχω πυρετόν.
— Πτωχὲ θεῖε! εἶπεν ὁ Φραγκίσκος. Δὲν εἰξεύρει ὅτι ἡ τρέλλα δὲν συνοδεύεται ἀπὸ πυρετόν.
— Κύριε, προσέθηκεν ὁ ἰατρός, ἂν ἠδυνάμεθα νὰ διδῶμεν πυρετόν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς μας, θὰ τοὺς ἰατρεύαμεν ὅλους.
Ὁ κ. Μορλώ ἐρείφη ἐπὶ τοῦ κλιντήρος. Ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ἐξηκολούθει διασκελιζὼν τὸ γραφεῖον τοῦ ἰατροῦ.
— Κύριε, εἶπεν ὁ Φραγκίσκος, λυποῦμαι πολὺ διὰ τὸ δυστήχημα τοῦ θεῖου μου, ἀλλὰ δι' ἐμὲ εἶνε μεγάλη παρηγορία τὸ νὰ δύναμαι νὰ τὸν ἐμπιστευθῶ εἰς ἄνθρωπον ὅποιος εἶσθε ὑμεῖς. Ἀνέγνωσα τὸ θαυμάσιον βιβλίον σας ἢ Ἀντιλεκτικὴ Μορομανία· εἶνε τὸ καλλίτερον εἰς τὸ εἶδος του ἀπὸ τῆς πραγματείας περὶ τῶν διαροητικῶν νοσημάτων τοῦ μεγάλου Ἑσκιρόλ. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐγευμάτισα εἰς τὴν Σαλπεντιέρην μὲ τοὺς ἰατροὺς. Ἐγὼ εἶμι ἕνα συμμαθητὴν καὶ φίλον, τὸν ὅποιον γνωρίζετε ἴσως, τὸν κ. Ραβέν.
— Ἦκουσα νὰ ὁμιλοῦν περὶ αὐτοῦ ὡς περὶ ἰατροῦ ὁ ὅποιος ἔχει μέγα μέλλον.
— Ὅλοι οἱ κύριοι ἐκεῖνοι μὲ διεβεβαίωσαν ὅτι ὁ θεῖός μου μόνον ἀπὸ ὑμᾶς ἦτο δυνατόν νὰ θεραπευθῇ. Εἰξέυρω ἄλλως ὅτι εἶσθε πατὴρ διὰ τοὺς ἀσθενεῖς σας καὶ νομίζω ὅτι σὰς προσβάλλω ἂν σὰς συστήσω τὸν κ. Μορλώ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διατροφήν του, τὸ ζήτημα τοῦτο τὸ ἀφίνω καθ' ἑλοκλήριον πρὸς ὑμᾶς.
Καὶ ἐξαγαγὼν τῶν θυλακίων αὐτοῦ χιλιόφρακτον γραμμᾶτιον τὸ ἔθηκε ταχέως ἐπὶ τῆς ἐστίας, καὶ προσέθηκε.
— Θὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ μεταβῶ ἐδῶ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα. Κατὰ ποῖαν ὥραν ἐπιτρέπεται ἡ ἐπίσκεψις τῶν ἀσθενῶν;
— Ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς δευτέρας ὥρας. Τὸ κατ' ἐμὲ, εὐρίσκομαι πάντοτε εἰς τὸ φρενοκομεῖον. Χαιρέτε, κύριε.
— Σταματήσατέ τον! ἀνέκραξεν ὁ θεῖος Μορλώ, μὴ τὸν ἀφήσετε νὰ φύγῃ. Αὐτὸς εἶνε τρελλός· θὰ σὰς ἐξηγήσω τὴν τρέλλαν του.
— Ἦσυχάσατε, φίλτατέ μου θεῖε! εἶπεν ὁ Φραγκίσκος ἀποσυρόμενος. Σὰς ἀφίνω εἰς χεῖρας τοῦ κ. Ὤθραι· θὰ σὰς περιποιηθῇ καλὰ.
Ὁ κ. Μορλώ ἠθέλησε νὰ τρέξῃ κατόπι τοῦ ἀνεψιοῦ του, ἀλλ' ὁ ἰατρός τὸν ἐκράτησε.
— Δυστυχία! ἀνέκραξεν ὁ δυστυχῆς θεῖος· δὲν θὰ εἶπῃ καμμίαν ἀνοησίαν! Ἄν ἠδύνατο τοῦ

λάχιστον νὰ μυρολογήσῃ ὀλίγον, θὰ ἐπέθεσθε ὅτι δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ τρελλός.
Ὁ Φραγκίσκος ἐκράτει ἤδη τὴν λαβίδα τῆς θύρας. Ἐπανήλθεν ὡσεὶ εἶχε λησμονήσῃ τι, διηυθύνθη πρὸς τὸν ἰατρὸν καὶ τῷ εἶπε.
— Κύριε, δὲν ἦλθον ἐδῶ μόνον διὰ τὴν ἀσθενεῖαν τοῦ θεῖου μου.
— Ἄ! ἄ! ἐψιθύρισεν ὁ κ. Μορλώ, ἰδὼν διαλάμπουσαν ἀκτῖνα ἐλπίδος.
Ὁ νέος ἐξηκολούθησεν.
— Ἐχετε μίαν θυγατέρα.
— Ἦλος! ἀνέκραξεν ὁ δυστυχῆς θεῖος. Εἶσθε μάρτυς τοῦ τί εἶπεν. «Ἐχετε μίαν θυγατέρα».
Ὁ ἰατρός ἀπήντησε πρὸς τὸν Φραγκίσκον.
— Ναι, κύριε, ἐξηγηθῆτε...
— Ἐχετε μίαν θυγατέρα, τὴν δισκοινίδα Κλάραν Ὤθραι.
— Νάτος! νάτος! Σὰς τὸ εἶπα.
— Ναι, κύριε, εἶπεν ὁ ἰατρός.
— Εὐρίσκατο πρὸ τριῶν μηνῶν εἰς τὰ λουτρά τοῦ Ἐμς μετὰ τῆς μητρὸς τῆς.
— Ἐδγε! εὐγε! ὠλόλυξεν ὁ κ. Μορλώ.
— Ναι, κύριε, ἀπήντησεν ὁ κ. Ὤθραι.
Ὁ κ. Μορλώ τρίξας πρὸς τὸν ἰατρὸν, τῷ εἶπεν·
— Δὲν εἶσθε ὁ ἰατρός; εἶσθε ἕνας ἀπὸ τοὺς τρελλοὺς τοῦ φρενοκομείου!
— Φίλε μου, εἶπεν ὁ ἰατρός, ἂν δὲν εἶσθε φρόνιμος, θὰ σὰς κάμωμεν μίαν ψυχρολουσίαν.
Ὁ κ. Μορλώ ὠπισθοχώρησεν ἐντρομος. Ὁ ἀνεψιὸς του ἐξηκολούθησε.
— Κύριε, ἀγαπῶ τὴν θυγατέρα σας, ἐλπίζω ὅτι ἀνταγαπῶμαι, καὶ ἂν τὰ αἰσθημάτά τῆς δὲν μεταβλήθησαν ἀπὸ τοῦ σπινθηροῦ, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σὰς ζητήσω τὴν χεῖρά τῆς.
Ὁ ἰατρός ἀπήντησεν·
— Ἐγὼ λοιπὸν τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλῶ πρὸς τὸν κ. Φραγκίσκον Θωμᾶ;
— Πρὸς τὸν ἴδιον, κύριε, καὶ ἔπρεπεν ἐξ ἀρχῆς νὰ σὰς εἶπῶ τὸ ὄνομά μου.
— Κύριε, ἐπιτρέψτε μοι νὰ σὰς εἶπω ὅτι πολὺ ἐβραδύνατε.
Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὴν προσηγνὴν τοῦ ἰατροῦ ἐπέλιχυσεν ὁ κ. Μορλώ, ὅστις ἐπέτριβε λυσσαδῶς τὰς χεῖρας.
— Τί ἔχετε, φίλε μου; τὸν ἠρώτησε μὲ τὴν γλυκεῖαν καὶ πατρικὴν αὐτοῦ φωνήν.
— Τίποτε, τίποτε· τρίβω τὰς χεῖράς μου.
— Καὶ διατί;
— Ἐγὼ κάτι, τὸ ὅποιον μὲ ἐνοχλεῖ.
— Δειξάτέ το· δὲν βλέπω τίποτε.
— Δὲν βλέπετε! ἐδῶ, ἐδῶ, ἀνάμεσα εἰς τὰ δάκτυλα. Ἐγὼ τὸ βλέπω καλὰ!
— Τί βλέπετε!
— Τὴν περιουσίαν τοῦ ἀνεψιοῦ μου. Ἀφαιρέσατέ τὴν, ἰατρέ! Ἐγὼ εἶμι τιμὸς ἀνθρώπου, ἀπὸ κανένα δὲν θέλω νὰ λάβω τίποτα.

Ἐνώ ὁ ἰατρός ἤκουε μετὰ προσοχῆς τὸν πρῶτον παραλογισμόν τοῦ κ. Μορλώ, ὁ Φραγκίσκος ὠχρία, ἠσθάνετο ψυχός, οἱ δ' ὀδόντες του συνεκρίνοντο ἰσχυρῶς. Ὁ κ. Ὁβραὶ στραφαίς πρὸς αὐτὸν τὸν ἠρώτησε τί ἠσθάνετο.

— Τίποτε, ἀπεκρίθη ἔρχεται, τὴν ἀκούω εἶνε ἡ χαρὰ... ἀλλὰ μὲ καταβάλλει. Ἡ εὐτυχία πιπτεῖ ἐπ' ἐμοῦ ὡς χιών. Ὁ χειμὼν ὅθ' εἶνε ὄμιλος διὰ τοὺς ἐραστάς. Ἰατρά, παρατηρήσατε τί ἔχω εἰς τὴν κεφαλὴν.

Ὁ κ. Μορλώ ἔτρεξε πρὸς αὐτὸν κράζων.

— Φθάνει! μὴν παραλογίζεσθαι πλέον! Δὲν θέλω πλέον νὰ ἴσκι τρελλός. Θαρρεῖ τις ὅτι ἐγὼ σοῦ ἔκλεψα τὸ λογικόν σου. Εἰμαι τίμιος, ἰατρά, ἰδῆτε τὰς χεῖράς μου, ἐξετάσατε τὰ θυλάκιά μου. Στείλατε εἰς τὴν οἰκίαν μου ὁδὸς Σαρὸν, προάστειον Ἀγίου Ἀντωνίου, ἀνοίξατε ἄρα τὰ συρτάκια μου. Ὅθ' ἰδῆτε ὅτι τίποτε δὲν ἔχω ἀπὸ κανένα.

Ὁ ἰατρός περιῆλθεν εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν μετὰ τῶν δύο ἀσθενῶν ὅταν ἠνοιχθῆ ἡ θύρα καὶ ἡ Κλάρα εἰσῆλθε ν' ἀναγγεῖλῃ πρὸς τὸν πατέρα της ὅτι τὸ πρόγευμα ἦτο ἔτοιμον.

Ὁ Φραγκίσκος ἠγέρθη ὡσεὶ ὄθησεν αὐτὸν ἐλατήριον, ἀλλὰ μόνῃ ἡ θέλησίς του ἐσπέυσε πρὸς συνάντησιν τῆς δεσποινίδος Ὁβραὶ. Τὸ σῶμά του κατέπεσε βαρὺ ἐπὶ τοῦ κλιντήρος. Μάλις δὲ ἠδυνήθη νὰ ψελλίσῃ τὰς λέξεις.

— Κλάρα! εἶμαι ἐγὼ, Σὺς ἀγαπῶ. Θέλετε;

Ἐπερὶ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου του, καὶ ὠρὸν πρόσωπόν του ἐγένετο κατακόκκινον, καὶ ἠσθάνετο ἀνωθεν τῶν ὀφρύων ἰσφοδρὰν σύνθλιψιν. Ἡ Κλάρα ἐντρομος ἔλαβε τὰς δύο χεῖράς του, ὁ δ' ἰατρός ἀναγνωρίσας πάντα τὰ συμπτώματα κακοῦ πυρετοῦ, εἶπεν.

— Κρίμα νὰ μὴ προσβάλλῃ αὐτὸς ὁ πυρετός τὸν θεῖόν του. Ὅθ' ἴδῃ τὸν ἰερέα.

Μετέφερον πάραυτα τὸν ἀσθενῆ εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Κλάρας, ἐνῷ δ' ἐπεριποιούντο αὐτόν, ὁ θεῖος, ἠρεθισμένος συνεταράσσετο ἐν τῷ δωματίῳ, ἐσταμάτα τὸν ἰατρὸν, ἠσπάζετο τὸν ἀσθενῆ, ἐλάμβανε τὴν χεῖρα τῆς κυρίας Ὁβραὶ καὶ ἐκραύγαζε.

— Σώσατέ τον γρήγορα, γρήγορα! Ὁ ἀντισταθὼ εἰς τὸν θάνατόν του εἶνε δικαίωμα μου, εἶμαι θεῖός του καὶ κηδεμών του! Ἄν δὲν τὸν ἰατρεῖσητε, θὰ εἰπὼν ὅτι ἐγὼ τὸν ἐσκότωσα. Νὰ ἦσθε μάρτυρες ὅτι δὲν ζῆτῶ τὴν κληρονομίαν του. Δίδω ὅλην τὴν περιουσίαν του εἰς τοὺς πτωχοὺς. Σὺς παρακαλῶ, ἕνα ποτήρι νερὸ διὰ νὰ πλύνω τὰ χεῖρά μου!

Τὸν μετέφερον εἰς τὸ φρενακμεῖον, ἀλλὰ τασούτον ἐταράσσετο, ὡστε ἠναγκάσθησαν νὰ τῷ φέρωσι τὸ ὑποκάμισον τῶν μακιδῶν.

Ἡ κυρία Ὁβραὶ καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἐπεριποιούντο νυχθημερόν τὸν Φραγκίσκον οὐχὶ ὡς ἐξονόον, ἀλλ' ὡς γαμβρόν καὶ σύζυγον, δὲν ἠθύνοντο δὲ νὰ ἐνορῶσιν οὔτε τὴν μακρὰν αὐτοῦ σιωπὴν,

οὔτε τὴν ἀπότομον ἐπάνοδόν του, οὔτε τοὺς λόγους, δι' οὓς ἦλθεν εἰς τὸ φρενακομεῖον. Ἄν ἠγάπα τὴν Κλάραν, διατί περιέμεναν ἐπὶ τρεῖς μῆνας; Διὰ νὰ παρουσιασθῆ δὲ παρ' αὐταῖς εἶχεν ἀνάγκη τῆς ἀσθενείας τοῦ θεῖου του; Ἄν δὲ πάλιν ἐλησμονήσῃ τὸ ἔρωτά του, διατί νὰ μὴν ὀδηγήσῃ τὸν θεῖόν του ἀλλαχοῦ; Μήτοι ἡ παρουσία τῆς Κλάρας ἀνεξωπύρρησε τὸ ἀποσθεσθὲν πάθος του; Ἄλλ' οὐχί, διότι τὴν ἐζήτησεν εἰς γάμον πρὶν ἢ ἰδῆ αὐτήν.

Ἐἰς ἀπάσας τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ἀπάντησεν ὁ Φραγκίσκος ἐν τῷ παραλήρη αὐτοῦ. Τότε ἐπληροπορήθησαν ὅτι εἶχεν ἀπολέσει τὸ λογικόν, καὶ ὅτι ὑπῆρξεν ἄλωος αἰτίας τῆς ἀσθενείας τοῦ θεῖου του. Ἡ δεσποινὶς Κλάρα ἤρξατο αἰσθανομένη νέους φόβους. Ὁ Φραγκίσκος ἦτο τρελλός. Ἡ προμερὰ αὐτῆ κρίσις ὅθ' ἴδῃ τὸν ἰερέα; Καὶ ἂν ἰεραπεύετο, δὲν ὑπῆρχε φόβος ὑποτροπιάσεως; Ὁ κ. Ὁβραὶ θὰ συγκατετίθετο νὰ δώσῃ τὴν θυγατέρα του πρὸς τρελλόν; « Τὸ κατ' ἐμὲ, ἐσκέπτετο ἡ Κλάρα μελαγχολικῶς μεδιώσα, τίποτε δὲν φοβούμαι καὶ ὅθ' ἐρίψκινδύνουσα. Ἐγὼ ἐπροξένησα τὰ δεινὰ του δὲν χρεωστῶ νὰ τὸν παρηγορήσω; Καὶ τέλος, ἡ τρέλλα του περιορίζετο εἰς τὸ νὰ ζῆτῇ τὴν χεῖρά μου, τίποτε δὲ δὲν θὰ ἔχη πλέον νὰ ζήτησῃ ὅταν γείνῃ σύζυγός του. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν φόβος. Ὁ δυστυχὴς ἐπασχεν ἀπὸ ὑπερβολικόν ἔρωτα, θεράπευσέ τον, ἀγαπητέ μου μπαμπά, ἀλλ' ὄχι ὁλοῦς διόλου. Ἄς μείνῃ ἀρκετὰ τρελλός διὰ νὰ μὲ ἀγαπῶ πάντοτε καθὼς τὸν ἀγαπῶ ἰδῆ. »

— Ὅθ' ἰδῶμεν, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός. Ἄς περῶσῃ ὁ πυρετός. Ἄν ἐντρέπεται καὶ λυπῆται διότι ἦτο τρελλός, ἂν εἶνε λυπημένος καὶ μελαγχολικός μετὰ τὴν θεραπείαν του, τότε δι' οὐδὲν ἐγγουοῦμαι. Ἄν ὁμως ἐνθυμῆται τὴν ἀσθενείαν του καὶ δὲν ἐντρέπεται, ἂν ὀμιλῇ δι' αὐτήν με ἐγκριτέραν καὶ ἰδῆ χωρὶς ἀποστροφήν ἐκείνους, οἱ ὅσοι τὸν περιποιούνται, δὲν φοβούμαι τὴν ὑποτροπιάσιν του.

— Ἀλλὰ διατί, μπαμπά μου, θὰ ἐντρέπεται διότι ἠγάπησε κατ' ὑπερβολὴν; Αὐτὴ εἶνε εὐγενὴς καὶ γενναία τρέλλα, ἡ ὑποία ποτὲ δὲν προσβάλλει τὰς μικρὰς ψυχὰς. Καὶ πῶς θὰ ἐπαινῆθῃ με ἀποστροφήν ἐκείνους, οἱ ὅσοι τὸν ἐνοσῆλευσαν;... Εἰμεθα ἡμεῖς.

Μετὰ ἐξαήμερον παράληρον ἰσχυρὰ ἐφίδρωσις ἐδίωξε τὸν πυρετόν, καὶ ἤρξατο ἡ ἀνάρρωσις τοῦ ἀσθενούς. Ὅταν εἶδεν ὅτι εὐρίσκετο ἐντὸς ἀγνώστου δωματίου, μετὰ τῆς κυρίας καὶ τῆς δεσποινίδος Ὁβραὶ, ἐνόμισεν ὅτι εὐρίσκετο ἰστέτι ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τοῦ Ἐμπε, εἶτα δ' ἀνεμνήσθη ἀλλ' ἀμυδρῶς. Ὁ ἰατρός ἐπῆλθε πρὸς βοήθειάν του, ὁ δὲ Φραγκίσκος ἤρξατο ἀκούων τὴν ζωὴν του ὡς μυσθιστόρημα, εἰς ὃ οὐδὲν ἐλάμβανε μέρος, ἤτο ἄλλος ἄνθρωπος, ἄνθρωπος ὅπως νέος, καὶ ἐζήρητο τοῦ πυρετοῦ, ὡς ἐκ τάφου. Μικρὸν κατὰ

μικρὸν τὰ κενὰ τοῦ μνημονικοῦ αὐτοῦ ἐπληρώθησαν καὶ ἀνεμνήσθη τὸ παρελθόν. Τῇ 25 δεκεμβρίου ὁ Φραγκίσκος καθήμενος ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ διηγήθη ἄνευ διακοπῆς, ταρχῆς καὶ αἰσχύνης καὶ μετὰ ἠπύχου χαρῆς τὴν ἱστορίαν τῶν παρελθόντων τριῶν μηνῶν, ἡ δὲ Κλάρα καὶ ἡ κυρία Ὁβραὶ ἐκλαίον ἀκούουσαι αὐτόν. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀφηγήσεως αὐτοῦ προσέθηκε.

— Σήμερον, 25 δεκεμβρίου, κατὰ τὴν 3 ὠρὰν μ. μ. λέγω πρὸς τὸν ἐξήκετον ἰατρὸν μου κ. Ὁβραὶ, τοῦ ὁποῖου οὐδέποτε θὰ λησμονήσω πλέον τὴν ὁδὸν καὶ τὸν ἀριθμὸν ἡ Κύριε, ἔχετε μίαν θυγατέρα, τὴν δεσποινίδα Κλάραν Ὁβραὶ. τὴν εἶδον κατὰ τὸ θέρος τοῦτο εἰς τὰ λουτρά τοῦ Ἐμπε μετὰ τῆς μητρὸς της καὶ τὴν ἀγαπῶ μοι ἀπέδειξε καὶ αὐτὴ ὅτι μὲ ἀγαπᾷ, καὶ ἂν δὲν φοβῆσθε ν' ἀσθενήσω καὶ πάλιν, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σὺς ζήτησῶ τὴν χεῖρά της.

Ὁ ἰατρός ἐποίησε μικρὸν νεύμα διὰ τῆς κεφαλῆς, ἡ δὲ Κλάρα, περπυγθεῖσα, τὸν τραχίλον τοῦ ἀσθενούς, ἠσπάζθη αὐτόν ἐπὶ τοῦ μετώπου.

Δὲν ἐπεθύμουν ἄλλην ἀπάντησιν ὅταν θὰ κἀμοι τοιαύτην αἴτησιν.

Λύθημερον ὁ κ. Μορλώ γαληνωτέρως καὶ ἄνευ τοῦ χιτῶνος τῶν μακιδῶν ἠγέρθη τὴν οὐδὴν τῆς πρωίας, ἐξελθὼν δὲ τῆς κλίνης, ἔλαβε τὰς παντοφλάς του, ἐστρέφεν, ἐπανάστρεψε καὶ ἐζήτησεν αὐτάς ἐπιμελῶς, καὶ τὰς ἐνεχείρισε πρὸς τὸν νοσοκόμον ἰκατεύσας αὐτόν νὰ ἰδῇ ἂν περιεῖχον εἰσοδήματα τρεῖςκατὰ χιλιάδων φραγκῶν. Τότε μόνον ἀπέφασκε νὰ φορέσῃ αὐτάς. Ἐτενίζετο δ' ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν ἐπιαναλαμβάνων. « Δὲν θέλω νὰ εἰπὼν ὅτι ἡ περιουσία τοῦ ἀνεψιοῦ μου ἐπέραςεν εἰς τὴν κεφαλὴν μου ». Ἐτινάξεν ἑκάστον τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ ἐκ τοῦ παραθύρου ἄφ' οὗ ἐζήτησε καὶ τὴν ελαχίστην αὐτῶν πτυχὴν, ἐνδυσθεὶς δ' ἐζήτησε κιμωλίαν καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ δωματίου του.

Μίσην ἐπιθυμῆσης τὴν περιουσίαν τοῦ ἄλλου.

Ἐἶτα ἤρξατο ἐπιτρίβων τὰς χεῖρας μετ' ἀπιπτεῦτου ζωηρότητος, ὡπως πεισθῆ, ὅτι ἡ περιουσία τοῦ Φραγκίσκου δὲν εἶχε καλλῆσει εἰς αὐτάς. Ἔβλεπε τοὺς δακτύλους διὰ τοῦ μολυβδοκανδύλου αὐτοῦ ἀριθμῶν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ δεκάτου, καὶ ἐζήτησεν ἐπιμόνας νὰ ἐρευνησῶσιν αὐτόν. Ὁ ἰατρός ἐπληροφόρησεν αὐτόν ὅτι ὁ Φραγκίσκος ἰεραπεύθη, ἡ δὲ ἀδυστυχὴς ἠρώτησεν ἂν τὰ χρήματα εὐρίθησαν. « Ἀποῦ ὁ ἀνεψιός μου θὰ φύγῃ ἀπὸ ἐδῶ, ἔλεγε, ἰχρειάζεται τὰ χρήματά σου ποῦ εἶνε; Ἐγὼ δὲν τὰ ἔχω. Ἐκτός ἂν εὐρίσκωνται εἰς τὴν κλίνην μου! » Καὶ ἀνέστρεψε τὴν κλίνην του μετὰ τασούτης ταχύτητος, ὡστε δὲν ἐπρόφρασαν νὰ τὸν ἐμποδίσωσιν. Ὁ ἰατρός ἐζήτησε ὀλίψας τὴν χεῖρά του, ἦν ἐπέτρεψεν ἐπιμελῶς. Ἐφ' ἐνόμισεν τὸ πρόγευμά του

καὶ ἤρξατο ἐρευνᾶν τὸ χειρόμακτρον του, τὸ ποτήριόν του, τὸ μαχαίριόν του, τὴν παροψίδα του, ἐπιαναλαμβάνων ὅτι δὲν ἤθελε νὰ φάγῃ τὴν περιουσίαν τοῦ ἀνεψιοῦ του. Μετὰ τὸ γέφυμα ἐνίψε τὰς χεῖρας αὐτοῦ με ἄφρονον ὕδωρ λέγων. « Ἡ περιουσία εἶνε ἀπὸ ἀσῆμι. ἂν ἐμείνεν ἀσῆμι εἰς τὰς χεῖράς μου! »

Ὁ κ. Ὁβραὶ δὲν ἀπελπίζεται νὰ τὸν θεραπεύσῃ, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καιρός. Οἱ ἰατροὶ θεραπεύουσι τὴν τρέλλαν ἰδίως κατὰ τὸ θέρος καὶ τὴν ἀνοιάν.

Ed. About.

Ἡ ὕγιεινὴ τῆς ΚΑΛΑΟΝΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἱταλοῦ Paolo Mantegazza]

Συνέχεια ἴδε σελίδα 190.

Ὅταν ὀλη ἡ ὕγιεινὴ καὶ ὀλη ἡ ἰατρικὴ, ὅταν κομμωταὶ καὶ τέταρται σελίδες, μύρα, βάμματα, ψήκτρα καὶ πλύσεις εἰργάσθησαν ματαίως πρὸς ἀναδάσασιν τοῦ στενοῦ ἐδάφους τοῦ κρανίου σας, τότε δὲν ἔχετε πλέον ἄλλην ἐλπολήν παρὰ μετὰξὺ τῶν δύο τούτων τῆς ὁμοιοῦς ἢ τῆς φενάκης.

Ὅπως ἡ ὑπομονὴ μὴ βλάβῃ τὴν ὕγιαν, δεῶν νὰ πλύνηται συχνὰ ἡ ἀπογυμνωμένη κεφαλὴ με ψυχρὸν ὕδωρ καὶ νὰ ἀπομάσσεται ἰσχυρῶς, ὅπως κατασταθῆ ἡ χώρα αὐτῆ τοῦ δέρματος ἀγιώτερον εὐαίσθητος εἰς τὰς μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας. Γενικὴ ὑδροθεραπεία εἶνε ἀλλοῦς ἵαν χρήσιμος εἰς τὸν ἀπολέσαντα τὴν κόμην καὶ μὴ θέλοντα νὰ φέρῃ πρόθετον τοιαύτην.

Ἡ φενάκη ἐνεργητικωτέρως φεράς ἐπὶ τοῖς ἐκατόν δὲν φέρεται χάριν τῆς ὕγιεινῆς τῆς κεφαλῆς, ἀλλὰ χάριν ματαιότητος. Ἦς ἄνθρωπος φέρων αὐτὴν κατέχευται ὑπὸ τῆς ματαίας πλάνης, ὅτι θέλει αὐτὴ ἐκληφθῆ παρ' ἀπάντων ὡς ἀληθῆς καὶ φυσικὴ καὶ ὀρασιότατη κόμη. Ὅμως δι' αὐτὴν τὴν μίαν μόνην περίπτωσιν ἐπὶ τοῖς ἐκατόν, κατ' ἐπιείκειαν δὲν καταδικάζομεν τὴν φενάκην νὰ προσηλωθῇ ἀτιμωτικῶς ἐπὶ τοῦ ἰαριώματος μετὰ τῶν ἄλλων ἀηδῶν ψευδολογιῶν τῶν τριχῶν, τὰς ὑποίας θὰ διέλθωμεν παρακατιόντες.

Αἱ φενάκαι εἶνε ἀρχαῖαι ὅσον ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ ματαιότης του, καὶ φαίνονται εἰς τινὰ ἀρχαῖοτάτα ἀγάλματα τῆς Ἰσίδος. Ὁ Σουετῶνος, ὁ Ἡρωδιανός, ὁ Ὀβιδιός, ὁ Ἰουβενάλης, ὁμιλοῦσι πρὸς τῶν προσθέτων κομῶν τοῦ Ὁθωνος, τοῦ Δομιτιανοῦ, τοῦ Καρακάλλα, τῆς Μεσσαλίνης, ἠτις ὁμως (ρηθῆτω ἐν παρενθέσει) ἐκρύπτει τὰς μελανὰς τῆς κεφαλῆς της τριχὰς ὑπὸ φενάκην χρωματός ὑποσφύου, ὡς λέγει ὁ Ἰουβενάλης.

Nigrum flavo crispum abscondente galero.

« Τὴν μέλαιναν κόμην καλύπτουσα ὑπὸ ξανθὴν φενάκην. »

Και ο ποιητής Φλάβιος Άρριανός διηγείται εν ταις ανεκδότοις αυτού περί τινος ρωμαίου Ιππότηου, του οποίου την φενάκην ο άνεμος αφήρπασεν εν μέσω πανηγύρεως.

Hujus ab adverso Boreae spiramine perflant, Ridiculum populo conspiciente caput; Nam mox dejecto nituit frons nuda galero.

« Πνέοντος του Βορρά άναντίου, καθίσταται » γελότος ενώπιον του θεωμένου πλήθους· διότι » αποβαλλομένης της φενάκης, αίφνης φαίνεται » τό γυμνόν μέτωπόν του. »

Αί ξανθαι κόραι της Γερμανίας έστελλον τας κόμας των εις τας Ρωμαίαις, ως ψάλλει ο Όβιδιος:

At tibi captivos mittet Germania crines.

« Άλλ' ή Γερμανία σοι πέμψει κόμας αίχμα- » λώτους. »

Και ο Μαρτιάλης ψιθυρίζει προς την Λεσθίαν:

Actis de gente comam tibi, Leshia, misi.

« Έκ των άρκτων έθνών σοι έπιμψα, ω Λε- » σθία, κόμην. »

Μάτην ο Τερτυλλιανός ανακραζει:

« Έρρυθρατέ τουλάχιστον θέτοντες επί κεφα- » λης εξαγιασθείσης υπό του βαπτίσματος τὰ » ράκη άθλιού τινός θανόντος εν όργίοις ή κακούρ- » γου τινός θανόντος επί του Ικρυώματος. »

Μάτην ή εν Κωνσταντινουπόλει τῷ 892 συ- νελευσά Σύνοδος άπηγόρευσε την χρήση των προσθέτων κομών.

Μάτην εις πλησιέστερους χρόνους ο Γουλιέλ- μος Coquillard γελιογράφει την φενάκην:

« Όταν αι κόμαι αυτών εινε πολύ μικραι, » τότε φέρουσι φενάκην παρεσκευασμένην εκ της » ούρας Ιππου. »

Μάτην ο Άββάτης Thiers (Histoire des Perruques, κτλ.) ηγειρε σκληρόν πόλεμον κατά των προσθέτων κομών, διότι Ιερείς και μη εξη- κολουθήσαν φέροντες τοιαύτας, και υπήρξεν έπα- χή, ως πάντες γνωρίζουσι, καθ' ήν και αυτοί οι κάτοχοι των ωραιωτάτων κομών, απέκοπτον αυτάς όπως άντ' αυτών θέτωσι προσθέτους. Ήσαν εκείνοι οι καιροί οι άξιοι της ούρας, του ταπεινωτικού τούτου προσαρτήματος, το όποιον ή φύσις ηγήθη εις τον άνθρωπον δια να εξευγε- νίση αυτόν, και το όποιον ο άνθρωπος προσέθεσεν εις εαυτόν προς καταβιβασμόν του.

Η ύγιεινή της φενάκης περιορίζεται εις τας εξής λέξεις μη φέρετε αυτην ει μη εις την εοχάτην άνάγκην, όταν δηλαδή αι συχναι πλύσεις δια του ψυχρού ύδατος και ή υδροθερα- πεία δέν σζς άπηλλάξαν της κεφαλαλγίας, των συχνών κατάρρων, των όδονταλγιών και άλλων παθήσεων· άναφανισσών μετά την πτώσιν των τριχών της κεφαλής.

Όμως σζς ύμολογώ, ότι μικράν έχω έλπίδα

ότι φανακοφόρος τις άναγινώσκων το άλμανάχιόν μου, θα βίψη την φενάκην από το παράθυρον και θα τρέξη να λάβη την ύδριαν με το ψυχρόν ύδωρ.

Conciosiascosachè color cui giova Sosterranno l'aror, finchè avran fiato.

« Έπειδή οι εκ της πλάνης ώφελούμενοι υπο- στηρίζουσι μέχρις εσχάτων αυτην. » (Δάντης).

Άλλ' έχω την συνείδησίν μου ήσυχον;

Perchè quanto vi dissi lo provai Contro v'è poco a dir, ma poco assai

« Διότι εσα ειπον υμίν άπέδειξα· όλίγα δε, πολύ όλίγα, δύνανται να ρηθώσιν υπέρ της άντι- θέτου γνώμης. » (Δάντης).

Η γενειάς, στόλισμά επίφθονον του Ισχυρού φύλου υπερψυφούμενον υπό της σαρκικής παρρησίας, homine de raga barba, homine de raga proe (άνηρ με όλίγα γενειά, άνηρ με όλίγη άνδρειαν), προσπαζει το πλουσιώτατον εις νεύρα πρόσωπον από των αίφνιδίων μεταβολών της θερμοκρασίας και έμποδίζει την εισαγωγήν της κόνεως εντός των αναπνευστικών οργάνων. Είναι λοιπόν χρησιμώτατον δι' όλους να περικόπτωσιν αυτην, άλλ' όχι να την ξυρίζωσιν. Άλλως τε ή διατήρησις αυτης εινε άναγκαια εις τους εργα- τας τους ζώντας εν μέσω της κόνεως και εις τους ταξιδευόντας εις τόπους άμμώδεις ή όπου επικρατεί ο κονιορτός.

Εινε άποδεδειγμένον, ότι οι φέροντες τον μύ- στακα εινε όλιγώτερον επιρρεπείς εις τους πόνους και εις την καταστροφήν των όδόντων. Ο Chadwick έσημείωσε περιπτώσιν ψυχράνσεως προκυ- ψάσης εκ του ξυρίσματος του μύστακος. Ο Wil- son ειδε σοβαράν περίπτωσιν κυνάγχης προκυ- ψάσης εκ του ξυρίσματος της γενειάδος.

Ο Chadwick προσθέτει, ότι οι σκακνείς και οι όπνομαίς του γαλλικού στρατού, όστινες έχουσι ωραιάς και διασίαις γενειάδας, δέν προσ- βάλλονται υπό βρογχικών παθήσεων, και ότι διάφορα πρόσωπα υποκειμένα εις ψυχράνσεις και πόνους του λαϊμού άπηλλάγησαν των παθήσεων τούτων, άφ' ότου άφήκαν τας τριχας ν' αυξά- νωσιν υπό τον πάγωνα.

Η γενειάς αυξάνει κατά μιζν γραμμήν καθ' εκάστην εβδομάδα, και κατά τέσσαρας δακτύ- λους ετησίως. Διό άνηρ όστις ήθελεν άρχισαι από του εικοστού έτους να ξυρίζη την γενειάδα και όστις ήθελεν εξακολουθήσει τούτο μέχρι του εβδομηκοστού έτους, ήθελεν αποκόψει δια του ξυραφίου ένδεκα πόδας γενείου.

Η γενειάς, ήτις εινε το ένδοξον κόσμημα του άνδρικού προσώπου, δύναιται να καταστήση δυσ-

τυχές εν πλάσμα γυναικίον. Αι Τούρκισσαι, αλίτινες μισούσι τας τριχας άπανταχοῦ, επιθέτου- σιν όπως προκαλέσωσι την πτώσιν των ύλην τινά ήν άποκαλούσι ρούσμα, συγκαμμένην εξ ίσων μερών άσβέστου και θειούχου άρσενικού. Άλλ' άνάγκη ή ύλη αυτη να μένη όλίγον χρόνον επί τόπου και να επιτηρήται μετά μεγίστης περι- σκέφως ή επενέργεια αυτης. Έγνώρισα πρό μικρού ώραιωτάτην νεάνιδα, ήτις παρεφρόνησεν υπό λύπης, διότι ειδεν αυξανον επί των ροδιών χειλέων της ωραιον ζεύγος μυστακών. Τολμηρός τις Ιατρός ήθέλησε να άπαλλάξη αυτην συγ- χρόνως από την παραφροσύνην και από τους μυστακας, και επέθεσε το ρούσμα, άλλ' άφήκεν αυτό παρά πολύν καιρόν. Η νέα δέν άπηλλάγη μιν της παραφροσύνης, άλλ' άντι των τριχών άπέμειναν αυτη παραμορφωτικαί ούλαί.

Εν τῷ μέσω των φώτων και εν πλήρει δεκάτη εννάτω αίωνι, τινές προσέχουσι όπως μη άπο- κόπτωσι την κόμην ή το γένειον όταν ή σελήνη φθινή και κανονίζουσι κατά το σεληνόδρομον τας τριχας και τας κόμας των. Τους καταγγέλλω εις τας σελίδας ταύτας ως ανθρώπους δεισιδαί- μονας, όστινες πρέπει να πιστεύωσι βεβαίως εις την μαγείαν και εις τον μανθραγόραν· ως άν- θρώπους άμαθεστάτους, όστινες πρέπει να τεθώσιν αντίστροφως· επί όνου, να δδηγηθώσιν από όδου εις όδόν, μετά μεγάλης συνοδίας σαρώθρων, σφυ- ρικτρών, βοπάλων, πυραγρών, και άλλων οργά- νων έντιμών και πολυκρότων.

Οι όνυχες άνήκουσιν εις το δέρμα και αποτε- λούσι μέρος του βασιλείου της καλλονής. Πώς δύναιται να ήνε ωραια χείρ τις με δυσμόρφους όνυχας;

Οι όνυχες προσπαζουσι τὰ άκρα των δακτύ- λων, εις τους βποίους δίδουσι στερεότητα, όπως πιέζωσι και εγγίζωσιν. Εις την χείρα αυξά- νουσιν εν χιλιοστόν του μέτρου καθ' εβδομάδα. Εις τους πόδας αυξανουσι το αυτό μήκος εντός τεσσάρων εβδομάδων.

Η περιποίησις των όνυχων στενωδς περιορίζεται εις την χρήση του μαχαιριδίου και της ψαλ- λιδος ενεργούντων επί του ελευθέρου αυτών χειλους, και του ελεφαντινου πίστρου του σκοπούντος να προλάβη όπως ή επιδερμς προσκόλλεται επί της επιφανείας του όνου και παρεκτείνεται επ' αυτης. Η περιφέρεια της επιδερμίδος ταυτης δέν πρέπει ποτέ να κόπτεται, ούτε πρέπει να αποξέηται ή να ρινιζηται ή επιφάνεια του όνου.

Οι όνυχες πρέπει να καθαρίζονται δια βρεγ- μένου απομάκτρον, ουδέποτε δε δι' εργαλείων οξέων. Δέον να περικόπτονται οι όνυχες των χειρών εν σχήματι καμπύλω και όχι πολύ βα-

θίως· εις τους όνυχας του ποδός προτιμότερον εινε να δίδωμεν σχήμα τετραγωνικόν, και πρό πάν- των να μη υποβάλλωμεν αυτους εις πιέσεις δι' υποδημάτων παρά πολύ στενωδ.

Πολύ συνιστώμεν την άνω μνημονευθεισαν πίεσιν προς τὰ όπισω του ελευθέρου χειλους της επιδερμίδος, της περιορίζουσης την βάσιν του ό- νυχος. Άρκει προς τούτο να ποιώμεν χοΐσιν του ελεφαντινου πίστρου δις της εβδομάδος, όπως διατηρωμεν άπεσπασμένην την επιδερμίδα ταύ- την, χωρίς ουδόλωσ να προσβάλλωμεν την ρίζαν του όνου. Άλλ' ή συχνή αυτη χρήση και μεπά- τινος βίας γινωμένη, βλάπτει την ρίζαν του όνου, και προκαλει τον σχηματισμόν των γνωστών λευκών κηλιδων.

Όταν οι όνυχες εινε ρυπαροί ή χλωμαί, κα- λόν εινε να μεταχειριζώμεθα τον όπόν του λεμονίου.

Το τηρείν τους όνυχας μακροτάτους, εινε μω- ρία και συνάμα άποδείξις θηλυπραπειας. Άπαι- τεΐται προς περιποίησιν των επιδεικτικων τού- των εργαλείων να χάνωμεν πολύν χρόνον, και να στερούμεθα της ήδυσπαθούς εκείνης περισφιγέως της χειρός, ήτις άρμόζει εις ευγενείς άνδρας και την όποιαν τόσον επιθυμούσιν αι ωραιαι Κυρίες. Πρέπει να σεθώμεθα πολυ όλίγον τον πολυτιμον χρόνον, όπως αποδιδώμεν τόσην θεραπειαν εις μέρας τόσον άσήμαντον του σώματος μας.

Εις τους όσιαι ενούχους τούτους λέοκτας του σαρμού, ήθελον ψιθυρίσει τον στίχον του Δάντου,

A che vil fine convien che tu caschi!

« Εις ποιον αλαχρόν τέλος σοι επέπρωτο να καταπτήσης! »

(Έπειτα συνέχεια.)

Ο Σ Α Π Ω Ν

Του σάπινος ή εφεύρεσις εινε άρχαιοτάτη, καθόσον μνεία αυτού γίνεται εν τῇ Άγία Γραφή, ως και παρά Θεοκρίτω και Παύλω τῷ Αιγινήτῃ. Ο τελευταίος αναφέρει ότι ο σάπων έχει καθαρι- τικὴν ιδιότητα, ο δε Πλίνιος, ότι οι Γαλάται μετεχειρίζοντο αυτόν όπως καταστήσωσι την κό- μην αυτών ξανθήν· τον κατασκευάζον δε εκ λι- πους και τέφρας. Ο πρώτης ποιότητος κατασκευ- άζετο υπό των Γαλατών εκ λιπους αιγός και τέφρας φηγοῦ, και εχρησίμευεν εις τους άνδρας μάλλον ή εις τας γυναίκας. Άλλ' οι Γαλάται πάλιν παρέλαβον τον σάπωνα παρά των Μασσα- λιωτών, Έλλήνων άποίκων, από δε της Μασσα- λίας ο σάπων έξηπλώθη καθ' άπασαν την δυτι- κήν Ευρώπην.

Παρά τοις άρχαίσις ο σάπων ήτο υγρός, πιθα- νως δε κατά τον Η' αίωνα οι Άραβες, όστινες

ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι χημικοί, τὸν κατέστησαν στερεὸν προσθέσαντες τίτανον, καὶ ἀντικαταστήσαντες τὸ λίπος δι' ἐλαίου.

Ἀπὸ τοῦ Θ' αἰῶνος σημαντικὸν ἐμπόριον σάπικος ἐγένετο ἐν Μασσαλίᾳ, ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἦτο ἀντικείμενον πολυτελείας παρὰ τῇ θυτικῇ Ἑυρώπῃ, μόνον δ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Σταυροφόρων, ἦτοι ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ὁ σάπων κατέστη τῆς πρώτης ἀνάγκης, ἡ δὲ χρῆσις αὐτοῦ ἐγενικεύθη. Οἱ Σταυροφόροι, ἐπανελθόντες ἐξ Ἀνατολῆς, εἰσήγαγον τὴν χρῆσιν τῶν ἀσπρορουχῶν, καὶ τὴν καθαριότητα, ἧτις κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἦτο ἄγνωστος ἐν Ἑυρώπῃ οὐ μόνον παρὰ τῇ λαῶ ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς πλουσίοις. Οἱ μεγιστάνες τῆς ἐποχῆς ἐμείνε, παρὰ τὰ πολυτελῆ ἐνδύματα καὶ τὰ πλούσια αὐτῶν ὄπλα, ἦσαν ὅμως ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς καθαριότητος σχεδὸν βάρβαροι, ἐπειδὴ δ' οἱ Σταυροφόροι εἰσήγαγον ἐν Ἑυρώπῃ ἐξ Ἀνατολῆς παραλαβόντες αὐτήν, καὶ ἐπομένως τὴν χρῆσιν τοῦ σάπικος, τὸ ἐμπόριον τοῦ εἶδους τούτου ἤρξανεν ἐκαστοτε ἐν Μασσαλίᾳ.

Ἀλλὰ τὴν Μασσαλίαν μετὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα ὑπεσκέλισαν ἐν τε τῇ κατασκευῇ καὶ τῇ ἐμπορίᾳ τοῦ σάπικος ἡ Βενετία καὶ ἡ Σαβόνη, ἡ δὲ σάπων ἰθὺς τῆς τελευταίας πόλεως ἀπέκτησε τοσαύτην φήμην, ὥστε ἡ ἰσχυρὰ γείτων αὐτῆς Γένουα, ζηλοτυπήσασα, ἀπεφάσισε νὰ τὴν καταστρέψῃ, καὶ πρὸς τοῦτο κατέφυγεν εἰς τὸ ἐπόμενον μέσον.

Ἡ Σαβόνη, ἔχουσα λιμένα ἐπὶ τῆς Μεσογείου, ἐξῆγεν εὐχερῶς τὸν σάπικον αὐτῆς, ἡ δὲ Γένουα, ὅπως καταστρέψῃ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ σάπικος τῆς Σαβόνης ἀπεφάσισε νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ἀλιμενον. Ἐπομένως κατὰ τινα νύκτα εἴκοσι γενουήναισι γαλέραις πλήρεις λίθων κατέπλευσαν εἰς Σαβόνην καὶ ἔρριψαν τὸ φορτίον αὐτῶν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος αὐτῆς, οὕτως δὲ τὴν ἐπιούσαν οἱ τῆς Σαβόνης κάτοικοι εἶχον μὲν ἔτι λιμένα ἀλλ' ἄνευ ἐξόδου, τὸ ὅποιον παρέλυε τὸ τῆς ἐξαγωγῆς ἐμπόριον αὐτῶν.

Ἀλλὰ τὸ στρατήγημα τοῦτο δὲν ὠφέλησεν ἐπὶ πολὺ τὴν Γένουαν, διότι μετ' ὀλίγον, παρὰ τὰς προσπάθειάς τῆς Γερουσίας, ὑπεσκέλισεν αὐτὴν ἡ Μασσαλία, εἰς ἣν ἀποκλειστικῶς συνεκεντρώθη ἡ εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς ἀγορὰς προμήθεια τοῦ σάπικος.

N*

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Καθ' ὃ ἀναγράφουσιν οἱ Καίριοι τῆς Νέας Ὑόρκης, οἱ δημοτικοὶ σύμβουλοι μικρῶς τιμῆς πόλεως τῆς Κοννεκτικούτης προέβησαν εἰς πρωτότυπον καὶ λίαν ἀρχαῖον καινοτομίαν, ἐφαρμόζοντας τὰ ἐπιτόμια εἰς τὴν στατιστικὴν. Ἀντὶ τῶν τετραμμένων καὶ ψευδῶν συνήθως καὶ ἀνώφελων ἐπὶ τῶν τάφων ἐπι-

γραφῶν ἐσκέφθησαν ὅτι λογικώτερον εἶνε νὰ χαρασσονται ἐπ' αὐτῶν εἰσὶν χρονικὰ τῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως: ἐνδεικνύοντα τὴν ἡλικίαν, τὸ φύλλον, τὸ οἶκον, τὸ ἐπάγγελμα τῶν νεκρῶν, καὶ τὴν ἀσθένειαν ἣς ἠπέθανον. Ἡ πρότασις αὕτη ἐψηφίσθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τῶν συμβούλων, ἐγράφη δὲ τὸ πρῶτον ἐπιτόμιον ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῆς πόλεως, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποῖου θὰ συντάσσονται τοῦ λοιποῦ πάντα. Τὸ ἐπιτόμιον ποιᾶται μνείαν τοῦ ὀνόματος τοῦ νεκροῦ, τοῦ ἐπαγγέλματος, τῆς ὁδοῦ καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῆς κατοικίας του, τῆς κατὰ τῶν ἐσωτερικῶν ἡλικιών, τῆς τελευταίας νόσου, ἧτις ἐπήγαγε τὸν θάνατον, τῆς διαίτης, ἣν ἠκολούθησεν ἀσθενῶν, καὶ τέλος τὸ τοῦ ἱατροῦ μετὰ τῆς σημειώσεως τῆς κατοικίας του.

Ὡς ἐν τοῦ τελευταίου μέτρου προβλέπεται ταμεῖα φυλάξεως ἐν τῆς πόλεως τῶν ἱατρῶν ἐκείνων, οἵτινες θὰ ἔχουσι τὴν ἀτυχίαν νὰ σημειῶνται συχνώτερον ἐπὶ τῆς ἐπιταφίου πλακῆς. Οἱ δὲ Καίριοι τῆς Νέας Ὑόρκης ἀποδίδουσι τὴν ἐπίνοιαν τοῦ νεωτερισμοῦ τούτου εἰς νέον ἱατρὸν, πλουσιώτερον εἰς ἰδέαν ἢ εἰς πελάτης, ὅπως ἀπαλλαγῇ διὰ τούτου πολλῶν ἐπικινδύνων αὐτοῦ ἀντιπάλων.

Δύο αἰῶνες ἀρ. συνεπληρώθησαν, ἀφ' ἧς Ὀλλανδὸς τις χρυσοχόος κατεσκεύασε τὴν πρώτην δακτυλήθραν, ἧτις εἶνε σήμερον τῆς πρώτης ἀνάγκης διὰ τὴν ραπτικήν· καὶ τότε πρόφανως κατεσκευάσθη ὡς ἀντικείμενον πολυτελείας.

Φρέατα βαρόμετρα. Τὸ χωρίον Μαγνίη ἐν τῇ νομῇ τῆς Γενεύης κατέχει πλεῖστα φρέατα, ἅτινα παραδόξως χρησιμεύουσιν ὡς βαρόμετρα εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου. Τὰ ἐγκαταλελειμμένα ταῦτα φρέατα ἔχουσι μέγα βάθος, εἶνε δ' ἐντελῶς κλεισμένα ὑπὸ πλακῶν εἰς τινα ἐξ αὐτῶν κατέστησαν ὁπᾶς περιφέρειας 10 ἑκατοστομέτρων περίπου, καὶ ἰδοὺ ἀκριβεῖς ὑποδαῖνται τοῦ καιροῦ· ὅταν ἐλαττωταί ἢ πλείσι, ὁ ἐσωτερικὸς ἀῆρ ἐκρῆγχει τοῦ φρέατος, μεταδίδων ὠρισμένοι ἤχρον εἰς συρίκτραν τεθειμένην ἐπὶ τοῦ στομίου· ἡ κακοκαιρία προφανῆς, καὶ λαμβάνονται αἱ ἀνγκαῖαι προφυλάξεις. Ἐν τούναντίον αὐξάνη ἢ πείσις, διαφορετικῶς ἤχος ἀπὸ τῆς συρίκτρας εἰδοποιεῖ τοὺς γείτονας· ὁ καιρὸς εἶνε εὐνοϊκός, καὶ δύνανται ἀκωλύτως νὰ ἀσχοληθῶσιν εἰς τὰς ἐργασίας των.

Ὁ κ. Γεώργιος Ἰαπετίδης μεταβαίνει ἐπέκειντα τινὰ μετὰ τὸ μεσονύκτιον εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀνοδορῆς. Ὅπως δὲ μὴ ἀκουσθῇ ποσῶς, ἐξάγει ἀπὸ τοῦ προδому τὰ ὑποδήματά του καὶ εἰσχωρεῖ εἰς τὸν κοιτῶνα. Ἀλλ' ὁ τριγμὸς τῆς θύρας ἐξυπνᾷ τὴν κοιμωμένην σύζυγον. Ὁ Δίαπετίδης, φημιζόμενος διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ πνεύματος, τρέχει τρεχίστα εἰς τὸ λίκνον καὶ ἀρχίζει νὰ κινή αὐτὸ διὰ τοῦ ποδὸς ψιθυρίζων νανοῦρισμά τι.

— Τί κάνεις ἐκεῖ τέτοια ὥρα, Γεώργη; τῷ λέγει ἡ σύζυγος.

— Δυὸ ὥραις κάθουμι τώρα καὶ κουνῶ τὸ παιδί ποῦ ἔκλαιε.

— Καλὲ τί λές, ἄνδρα μου; ἐγὼ τὸ παιδί τῶχιν ἐδῶ καὶ κοιμᾶται!

— !!!